

ingediend op **1667** (2022-2023) – Nr. 5
30 mei 2023 (2022-2023)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Mieke Schauvliege en Tinne Rombouts

over het ontwerp van decreet
houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg

Documenten in het dossier:

- 1667** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit
– Nr. 3 en 4: Amendementen

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Presentaties	5
1.	Presentatie ANB en VLM	5
1.1.	Uitgangspunten	5
1.2.	Proces: in de conceptfase	6
1.3.	Omgevingsanalyse	6
1.4.	Proces opmaak wettelijk kader	7
1.5.	Meerwaarde Nationale Parken.....	8
1.6.	Meerwaarde Landschapsparken	8
2.	Presentatie Natuurpunt.....	8
2.1.	Respecteer bottom-up	8
2.2.	Zorg voor rechtszekerheid.....	9
2.3.	Respecteer de spelregels	9
2.4.	Zet in op draagvlakvorming.....	10
2.5.	Openbaar onderzoek?.....	10
3.	Presentatie Johan Van Den Bosch	11
3.1.	Nationaal Park Hoge Kempen	11
3.2.	Opbrengst.....	12
3.3.	Stimuleren, niet sanctioneren	12
3.4.	Vrijwillig, niet vrijblijvend.....	13
3.5.	Draagvlak als succesfactor	13
3.6.	Drietrapsmodel	13
3.7.	Open ruimte.....	13
4.	Presentatie van ABS en Boerenbond.....	14
4.1.	Beleid via projectwerking	14
4.2.	Combinatie bottom-up en top-down	14
4.3.	Geen betrokkenheid, participatie of inspraak	14
4.4.	Onzekerheid over (rechts)gevolgen	15
4.5.	Onduidelijkheid over impact	15
4.6.	Geen zicht op opportuniteiten	16
4.7.	Conclusie	16
5.	Presentatie Matthias Strubbe en Peter De Smedt, LDR Advocaten	17
5.1.	Inspraakmogelijkheid	17
5.2.	Rechtsgevolgen	18
6.	Presentatie van Filip De Preter, advocaten Liedekerke	20
6.1.	De gebiedscoalitie	20
6.2.	Parkbureau	21
6.3.	Samenvattend	21
7.	Presentatie VVSG.....	22
7.1.	Engagement van de gemeenten.....	22
7.2.	Beheer	22

8.	Presentatie VOKA.....	23
8.1.	Impact op bedrijvigheid	23
8.2.	Inspraak	24
8.3.	Timing	24
8.4.	Impact	24
8.5.	Conclusie	25
II.	Vragen van de leden	25
1.	Tussenkost van Steven Coenegrachts	25
2.	Tussenkost van Bruno Tobback	26
3.	Tussenkost van Tinne Rombouts	27
4.	Tussenkost van Mieke Schauvliege	29
5.	Tussenkost van Inez De Coninck	31
6.	Tussenkost van Stijn De Roo	31
III.	Antwoorden door de sprekers	32
1.	Antwoorden door Dries Gorissen en Els Hofkens	32
2.	Antwoorden door Peter Symens	35
3.	Antwoorden door Johan Van Den Bosch	35
4.	Antwoorden door Lode Ceyskens en Hendrik Vandamme.....	37
5.	Antwoorden door Matthias Strubbe en Filip De Preter	39
6.	Antwoorden door Steven Verbanck.....	43
7.	Antwoorden door Steven Betz	43
8.	Aanvullende vragen en antwoorden.....	43
	Gebruikte afkortingen	45
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op dinsdag 16 mei hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1667/1). De toelichting daarvan vond plaats op 2 mei 2023.

Volgende sprekers waren te gast in de commissie:

- Dries Gorissen (afdelingshoofd Gebiedsgerichte Werking, Agentschap voor Natuur en Bos);
- Els Hofkens (programma Landschapsparken, Vlaamse Landmaatschappij);
- Peter Symens (beleidscoördinator dienst Beheer, Natuurpunt);
- Johan Van Den Bosch (coördinator Nationaal Park Hoge Kempen);
- Lode Ceyssens (voorzitter Boerenbond);
- Hendrik Vandamme (voorzitter Algemeen Boerensyndicaat);
- Peter De Smedt (LDR Advocaten);
- Matthias Strubbe (LDR Advocaten);
- Filip De Preter (advocaten Liedekerke);
- Steven Verbanck (Team Omgeving, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten);
- Steven Betz (expert Omgeving en ruimtelijke ordening, Voka).

De bij de toelichtingen gebruikte presentaties zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

I. Presentaties

1. Presentatie ANB en VLM

1.1. Uitgangspunten

Dries Gorissen van het ANB geeft een toelichting in naam van zowel zijn agent-schap, dat als trekker voor de Nationale Parken werd aangeduid, als de Vlaamse Landmaatschappij, aangeduid als trekker voor de Landschapsparken. Hij geeft de uitgangspunten van het Vlaamse Parkenbeleid mee, gaat dieper in op het proces-verloop, geeft inzicht in de consultaties en de samenwerking die hierover hebben plaatsgevonden en belicht vanuit de invalshoek van het Vlaamse beleid de meer-waarde van zo'n parkenstelsel in Vlaanderen.

Het is het Vlaamse regeerakkoord dat voorziet in de oprichting van Vlaamse Parken en Landschapsparken, enerzijds omdat ze een sterk instrument kunnen zijn in het gebiedsgericht beleid dat integrerend en beleidsdomeinoverschrijdend werkt en gericht is op samenwerking, anderzijds vanuit de vaststelling dat Vlaanderen, hoe dichtbebouwd ook, natuurgebieden en landschappen van zeer hoge kwaliteit heeft, die ook passen in een internationale context van een stelsel van parken en op allerlei vlakken een maatschappelijke meerwaarde kunnen bieden.

Het ontwerp van kaderdecreet wil stimuleren aan de hand van faciliterende instru-menten, met de pijler van de Vlaamse Parken enerzijds en de pijler van de regio-nale landschappen anderzijds. Het ontwerp voorziet in twee figuren: de Landschapsparken en de Nationale Parken. Beide statuten zijn gelijkwaardig, maar hebben een heel sterke eigen focus. Met de Nationale Parken wordt ingezet op natuurkwaliteit, met de Landschapsparken op streekidentiteit en landschapskwali-teit, met de multifunctionaliteit in de open ruimte die daarmee samenhangt. Het is de ambitie een hoogkwalitatief stelsel te ontwikkelen. Daardoor zal het aantal veel-eer beperkt zijn. Aangezien er heel veel raakvlakken zijn, hebben het ANB en de VLM heel intens samengewerkt in het hele traject van beleidsvoorbereiding, de

lancering van de oproep, het uitwerken van het beleidskader en het begeleiden van de kandidaten.

Het label van Nationaal Park of Landschapspark kan een grote meerwaarde bieden voor streekontwikkeling. Dat blijkt uit Vlaamse en buitenlandse ervaringen. Daarbij wordt uitgegaan van een intermediair niveau, met een schaal die groot genoeg is om kansen en problemen te identificeren en daar met diverse actoren gezamenlijk antwoorden op te formuleren, maar klein genoeg is om direct te connecteren met inwoners en lokale actoren. Bij gebiedsgerichte werking is het van belang dat beleid samenkomt. Dat geldt dus ook voor de parken. Er kan beleidsdomein-, bestuursniveau- en sectoroverschrijdend worden samengewerkt, waarbij wordt bekeken wat de regio zo sterk maakt en waarop dus kan worden ingezet, en waarbij gezamenlijk wordt gezocht naar oplossingen voor problemen en zorgen die rijzen. Door de schaal kan sterk worden ingezet op lokale verankering. Een goede samenwerking met alle mogelijke actoren is bijzonder belangrijk. Het parkstatuut biedt daar heel veel hefboomen voor. Een structurele samenwerking op dat niveau vereist ook een structurele werking. Daarom voorziet het ontwerp van decreet ook in de mogelijkheid om ondersteuning te bieden, zodat die samenwerking een vlieg-wieleffect kan hebben en kan zorgen voor bijkomende middelen en projecten, het aangaan van bijkomende samenwerking enzovoort.

1.2. Proces: in de conceptfase

Het ANB en de VLM zijn weliswaar aangeduid om dit beleid te ontwikkelen en te implementeren, maar vanaf het begin gebeurde dat in heel nauwe samenwerking met Toerisme Vlaanderen, het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement Omgeving, qua conceptontwikkeling, maar uiteindelijk ook zelfs voor de verdeelsleutel voor gezamenlijke cofinanciering. Er zijn immers zeer belangrijke raakvlakken met hun werking en opdracht. In het hele proces is ook voorzien in terugkoppeling naar actoren die belang hebben bij het parkenbeleid of daartoe een bijdrage kunnen leveren. Zo heeft de VLM binnen het Open Ruimte Platform een programmeerteam opgericht voor multilateraal overleg, zodat er ook een inbreng kon zijn van andere administraties, zoals het Departement Landbouw en Visserij, het INBO, ILVO en de VMM. Met betrekking tot de Nationale Parken is er in de Gewestelijke Overleginstantie terugkoppeling geweest. Ook daar werden diverse andere administraties bij betrokken, zoals de VMM, het INBO en het Departement Landbouw en Visserij. Ook bij lokale projecten heeft men zijn oor te luisteren gelegd. Er was ook bilateraal overleg met tal van stakeholders. Er werd in de initiële conceptfase ook specifiek een forum georganiseerd om geïnteresseerde kandidaten te informeren over de ontwikkeling van Landschapsparken.

1.3. Omgevingsanalyse

Uiteraard werd ook gekeken naar wat ervaringen in buurlanden en -regio's konden leren voor de beleidsontwikkeling in Vlaanderen, zowel qua goede praktijken als qua problemen. Zo heeft men voor de Vlaamse context heel veel interessante lessen kunnen trekken uit de grondige evaluatie van Nationaal Parkenbeleid in Nederland. De richtlijnen voor beschermde gebieden van IUCN vormden ook een leidraad en inspiratiebron. Dat is een erkend en bekend systeem waarvan uiteraard ook nuttig kan worden gebruikgemaakt, zij het dat dit moet worden vertaald naar de specifieke Vlaamse context.

Op Vlaams niveau bestaat er heel wat gebiedsgerichte samenwerking van verschillende niveaus op verschillende schaal die ook tot maatschappelijke meerwaarde leidt op veel vlakken. Daar is grondig naar gekeken. De spreker verwijst naar de Stichting Zoniënwoud, waar het eerste UNESCO-werelderfgoednatuurgebied aangeduid is, de commissie Meerdaal, waar het eerste ecoduct in Vlaanderen gerealiseerd is, Bosland, waar de basis gelegd is voor de FSC-groep in Vlaanderen en het

Nationale Park Hoge Kempen. Een aantal van die gebiedscoalities zijn momenteel in de running voor een van de drie tickets.

Men heeft een expertenadvies laten opmaken dat gebruikt werd om het beleid in Vlaanderen vorm te geven.

1.4. Proces opmaak wettelijk kader

Els Hofkens van de Vlaamse Landmaatschappij vervolgt dat er op basis van de informatie die door de vorige spreker geschetst werd een kadernota opgesteld werd met voor beide labels hun specifieke finaliteit. Aan de ene kant was dat de basis voor een wettelijke verankering. Tegelijk was er ook beslist dat wat er uitgewerkt was, via een oproep naar kandidaten gelanceerd zou worden. Die oproep was er in april 2021. Er was een heel traject uitgetekend: er gebeurde een eerste selectie op basis waarvan een shortlist opgesteld werd; de geselecteerde kandidaten werden uitgenodigd om een masterplan en een operationeel plan uit te werken voor een Landschapspark of een Nationaal Park; voor elk van de labels was er een apart begeleidingstraject op maat van de specifieke coalities voor de opmaak van het masterplan en een operationeel plan om uiteindelijk daar de beoordeling op te doen, om over te kunnen gaan tot een erkenning.

Er was een grote interesse, Vlaanderenbreed, om eraan mee te werken. Uiteindelijk waren er tien kandidaten voor een erkenning als Nationaal Park en dertien kandidaten voor een erkenning als Landschapspark. Voor Landschapsparken werden zeven kandidaten geselecteerd en voor Nationale Parken zes om verder te werken in het traject.

Heel dit proces en hoe men dit vormgeeft, is een leerproces voor zowel degenen die de dossiers voorbereiden als voor de administratie om te kijken wat er werkt, waar rekening mee te houden en wat haalbaar is op het moment dat men dat uitrolt als een formele procedure.

Hoe is men dan tot de opmaak van het ontwerp van decreet gekomen? De kadernota en de conceptnota met de context en alles wat er al aan informatie was, waren ook de basis om het ontwerp van decreet uit te schrijven en te bekijken welke aspecten daarvan vastgelegd moeten worden in wetgeving en een aantal andere zaken werden meegenomen in het begeleidingstraject. In juni 2022 is een consultatieronde over het ontwerp van decreet gehouden, met bilateraal overleg met de verschillende instanties waarvan er ook in de hoorzitting aan bod zullen komen. De aandachtspunten, de suggesties die aan bod kwamen tijdens het overleg die verwerkt konden worden in het ontwerp van decreet, werden meegenomen. Ook een aantal aspecten die al zeer gedetailleerd waren en eerder te maken hebben met de concrete uitwerking kunnen worden gebruikt voor verdere uitwerking in het uitvoeringsbesluit.

In het ontwerp van decreet staat ook een heel onderdeel over de regionale landschappen, waarbij ervoor gekozen is om de regionale landschappen zoals ze verankerd zijn in het Natuurdecreet over te hevelen naar een breder georiënteerd kaderdecreet. Bij die overheveling is er ook gekeken naar hoe dat geactualiseerd kan worden en hoe men dat het best weergeeft. Er is een voorstel besproken met een vertegenwoordiging van het Vlaams Overleg Regionale Landschappen als rechtstreeks betrokkene bij dit deel van ontwerp van decreet.

Daarnaast zijn in de formele procedure in de totstandkoming van de wetgeving verschillende instanties om een formeel advies gevraagd: de VVSG, de VVP, de SARO en Minaraad, de SALV, de SERV en de Raad van State als laatste adviesinstantie.

1.5. Meerwaarde Nationale Parken

Dries Gorissen gaat in op de meerwaarde die het ANB als overheidsorganisatie ziet in een parkenstelsel. Bij Nationale Parken gaat het over zeer uitgestrekte gebieden met een zeer hoge natuurkwaliteit. Daar wordt een samenwerking uitgebouwd die vertrekt vanuit die kwaliteit, die daarin investeert, die die kwaliteit ook wil versterken maar ook maatschappelijk wil valoriseren. Het label van Nationaal Park is een sterk merk. Het is wereldwijd bekend. Het betekent op die manier ook een hefboom voor toerisme, tewerkstelling en economie, niet alleen binnen de contouren van het park, maar ook voor heel wat activiteiten die in de ruimere regio plaatsvinden. Het is ook heel belangrijk dat er een platform gecreëerd wordt waar actoren, besturen, administraties en lokale spelers samengebracht worden om samen een agenda uit te tekenen voor de regio, om kansen te creëren, problematieken samen te benoemen en oplossingen voor te zoeken. Dat platform biedt een mogelijkheid om via de dialoog inzicht te krijgen in de specifieke positie, de belangen en bezorgdheden van elk van de partners. Het is ook een manier van een stukje bewustwording rond de natuurschat die daar lokaal aanwezig is.

1.6. Meerwaarde Landschapsparken

Els Hofkens haalt de meerwaarde van het toekennen van het label Landschapsparken aan. Er is een iets andere finaliteit dan bij de Nationale Parken, maar ook bij de Landschapsparken wordt er gewerkt vanuit een gegeven dat er aangezet wordt tot streekontwikkeling, hier specifiek vanuit de erkenning van de streekidentiteit en de landschapskwaliteit die in die gebieden al aanwezig zijn en zeker versterkt kunnen worden. De streekidentiteit leeft bij de bewoners van die regio's. Ze kunnen daarmee hun gebied mee in de kijker zetten en er ambassadeur van worden.

Een Landschapspark is een manier om het gebied, de werking en de mensen die erachter zitten te erkennen en het internationaal te profileren als een aantrekkelijke plek om te bezoeken, te wonen of er om andere redenen naartoe te komen. De gezamenlijke doelstelling biedt ook mogelijkheden om vanuit een gedeeld enthousiasme samen te werken. Dat kan tussen privé en publiek, tussen lokale overheden en lokale ondernemers, maar ook met burgers die zich engageren om de streekidentiteit en de kwaliteiten uit te dragen.

Streekontwikkeling biedt ook een economische return. Het biedt kansen om streekproducten en diensten in de markt te zetten en de landschapskwaliteit zichtbaar te maken. Dat biedt mogelijkheden voor lokaal ondernemerschap op vlak van toerisme, maar ook op vlak van landbouw. Het kan voor een landbouwer interessant zijn om zijn verdienmodel en bedrijfsvoering daarop af te stemmen. Producten en diensten kunnen ook voor werkgelegenheid zorgen zodat mensen die zich met de streek identificeren, niet elders moeten gaan werken.

2. Presentatie Natuurpunt

Peter Symens van Natuurpunt focust op een aantal hoofdpunten waarover de gebiedscoalities nog altijd debat voeren.

2.1. Respecteer bottom-up

Er werd geopteerd voor een bottom-upapproach. De samenwerking met lokale actoren en betrokkenen is een goed uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van natuurgebieden, veel beter dan dat het van bovenaf zou worden opgelegd. Toch blijkt er een tweespalt over de juridische en decretale onderbouw. Enerzijds zijn er de mensen die ruimte vragen om lokaal, op basis van lokale gevoeligheden en opportuniteiten, naar een optimale invulling van het park te zoeken. Anderzijds zijn er de stemmen, meestal vanuit de hoek van tegenstanders, die op de juridische

onzekerheden wijzen. Natuurpunt pleit ervoor om voldoende ruimte te laten zodat lokale gebiedscoalities optimaal hun werk kunnen doen.

Een voorbeeld is de samenstelling van het bestuur. In artikel 12 van het ontwerp van decreet staat er plots dat minstens de helft van de zetels moet worden verdeeld onder de lokale besturen. Daarover zijn de meningen verdeeld. Bij het Nationaal Park Schelde-Durme bijvoorbeeld zijn 25 gemeenten betrokken: dat wordt wel een groot bestuur. Er dient eerder te worden ingezet op een representatieve vertegenwoordiging met ook daar voldoende ruimte voor de lokale gebiedscoalities. Grenspark Kalmthoutse Heide heeft drie vertegenwoordigers van gemeenten: één Nederlander en twee Vlamingen, en een acht à negental actoren. Dat werkt goed. Waarom zou je mensen verplichten dat uit te breiden?

2.2. Zorg voor rechtszekerheid

Een ander aspect is de rechtszekerheid. Artikel 8 is een goede vertrekbasis. Er zijn geen verplichtende of beperkende maatregelen boven op de regelgeving voor de houders van zakelijke rechten. Een park kan ook geen afbreuk doen aan een gemeentelijke opdracht of autonomie. Er zijn echter nog altijd veel vragen die worden gegeneerd door artikel 5 dat zegt dat de Vlaamse Regering andere regels kan vastleggen betreffende de inhoud van de doelstellingen. Dat zorgt voor ongerustheid. Als de 'wat als'-vragen gaan over veranderende wetgeving in Europa, dan kan een park daar geen impact op hebben. Maar dat kan uiteraard wel als het over de regelgeving van de parken zelf gaat. Er is bij kleine en grote landeigenaren, en meer concreet bij de private eigenaar van Kalmthoutse Heide, de zeer concrete vraag om in het ontwerp van decreet of het uitvoeringsbesluit in te schrijven dat artikel 5 geen impact mag hebben op de rechtszekerheid die wordt geboden in artikel 8. Die aanpassing zou al heel wat vragen oplossen.

2.3. Respecteer de spelregels

Waar veel parken mee hebben geworsteld, is dat de spelregels tijdens het spel een beetje zijn aangepast. Aangezien er veel voorbereidend werk is, geeft dat problemen. Er zijn selectiecriteria op basis waarvan die eerste selectie is gebeurd. In het ontwerp van decreet komen er dan en cours de route toch andere inzichten en andere spelregels naar boven, die vooral te maken hebben met het gedeeltelijk loslaten van de oorspronkelijke ambities naar natuur en naar kwantiteit, namelijk de oppervlakten. Het 10.000 hectarecriterium was een absoluut criterium. In de eerste ronde zijn een aantal parken niet geselecteerd omdat ze niet aan dat criterium voldeden.

Men vertrok ook vanuit de natuurkernzones, waar men op termijn naar 75 procent streeft, afgedekt via een type 4-natuurbeheerplan. Natuurpunt beseft dat dat moeilijk is, maar volgens de organisatie kunnen alle parken die daarvoor staan, aan die criteria voldoen. Vooral private eigenaars waren daar bang voor en gaven daar kritiek op. Zij willen niet in een type 4-contract voor natuur stappen omdat dat een eeuwigdurende erfdienstbaarheid oplegt. Maar de visie van Natuurpunt is dat het logisch is dat men de garanties geeft dat men daar, ook op lange termijn, parken behoudt.

Op het terrein kan de spreker alleen maar vaststellen dat het inbrengen van type 3 weinig heeft opgeleverd. Tot nu toe kent hij geen enkele private eigenaar die er eerst niet wou instappen en zich heeft bedacht vanwege die aanpassing. De vraag is bijgevolg of het nuttig is.

Het advies van de Raad van State vermeldt dat er sprake is van een schending van gelijkheid, niet alleen ten opzichte van de kandidaten die niet zijn geselecteerd omdat de spelregels onderweg zijn veranderd, maar eveneens van een aantal

potentiële kandidaten die niets hebben ingediend omdat ze dachten niet aan die criteria te kunnen voldoen. Er is artikel 35 dat stelt dat geselecteerde kandidaten rechtsgeldig blijven, maar de Raad van State vraagt heel duidelijk om de parken die niet geselecteerd zijn en gesneuveld zijn op basis van die veranderde spelregels, opnieuw de kans te geven om hun dossier ten gronde in te dienen, wat Natuurpunt onderschrijft.

2.4. Zet in op draagvlakvorming

Veel betrokken gemeenten laten weten dat ze het dossier niet indienen of goedkeuren omdat er volgens hen geen draagvlak is. Toch vindt de spreker over al die parken heen maar één studie terug waarin men effectief heeft geprobeerd om op een objectieve manier bij de betrokken bevolking te gaan toetsen naar het draagvlak voor een Nationaal Park, namelijk die rond de Schelde en Durme. Daarvoor heeft een studiebureau in opdracht 2300 random mensen in de betrokken gemeenten naar hun opinie gevraagd. 70 procent van de bevroagden was absoluut voorstander, 20 procent had geen mening en 10 procent was tegen.

Natuurpunt krijgt vaak te horen dat terughoudende gemeenten er niet mee akkoord gaan omdat er geen draagvlak is en ze vaststellen dat er tegenstand is van bepaalde groepen. Volgens de spreker is er een verschil tussen het respecteren van tegenstand en de conclusie dat er geen draagvlak is. De spreker ziet daar een probleem, en het enige onderzoek dat erover werd gevoerd wijst erop dat er wel degelijk een draagvlak is. Volgens hem is het belangrijk om meer in te zetten op communicatie, ook vanuit de Vlaamse overheid en het Vlaams Parkenbureau, om zo tijdig antwoord te geven op de vragen die er komen, maar evengoed om foutieve informatie die verspreid wordt, te weerleggen en misinterpretaties rond wetgeving recht te zetten.

Een terugkerend en belangrijk punt zijn die decretale basis en juridische onderbouw. Peter Symens denkt dat alle parkkandidaten vragende partij zijn om ervoor te zorgen dat de besluitvorming rond dat ontwerp van decreet en de nodige uitvoeringsbesluiten vlot verloopt en spoedig afgerond kan worden.

2.5. Openbaar onderzoek?

De vraag die ook altijd terugkeert, is: wat met het openbaar onderzoek? Volgens de spreker is het laatste woord daarover aan de juristen, maar volgens Natuurpunt zijn de parken waarbij zij betrokken zijn louter beleidsuitvoerende instrumenten. Het natuuronderdeel doet niets meer dan invulling geven aan de ruimtelijke bestemming van natuurgebied, ven of de instandhoudingsdoelen van de speciale beschermingszones van het Natura 2000-netwerk. Ondertussen is overal duidelijk gesteld dat er geen beperkingen en geboden zijn op het gebruik, het eigenaarschap en de zakelijke rechten. Een park kan alleen maar een stimulerend beleid voeren op basis van vrijwilligheid. In het ontwerp van decreet is dat ook ingeschreven door voldoende aandacht en zelfs voorrang te geven aan zelfrealisatie.

De vraag is of zo'n masterplan aan een openbaar onderzoek moet worden onderworpen of de beleidskaders waar natuurbeheerplannen via die parken uitvoering aan wil geven en de ruimtelijke bestemmingen die het wil invullen, al een openbaar onderzoek hebben doorlopen. Aan de instrumenten die men kan inzetten, bijvoorbeeld bij de opmaak van een beheerplan type 4, is ook een openbaar onderzoek gekoppeld. Als er projecten gerealiseerd moeten worden waar vergunningen voor nodig zijn, dan worden die ook aan een openbaar onderzoek onderworpen.

Volgens Natuurpunt moet er een tegenwoord gegeven kunnen worden door derden, maar eerder op uitvoeringsniveau dan op planniveau. In het eerste uitvoeringsbesluit dat voorhanden is, wordt er nu ook gesproken over de advisering van

gemeenten, die moet gebeuren op basis van een vorm van inspraak die aan de betrokken burgers wordt gegeven, waar onder andere de kaarten tot op een per-ceelsniveau beschikbaar moeten zijn. Vandaag is er een hele opsomming, waaronder zaken zoals een melding in het gemeentelijk infoblaadje. Dat heeft weinig te maken met inspraak, en meer met communicatie. Daar is verduidelijking mogelijk en nodig. De spreker vreest wel dat het een beetje vijgen na Pasen zal zijn, want de meeste gemeenten hebben ondertussen via hun gemeenteraden hun advies bepaald en ingebracht bij de kandidaat-pachten. Naar de toekomst is er wel mogelijkheid tot verbetering en verduidelijking.

3. Presentatie Johan Van Den Bosch

Johan Van Den Bosch geeft als coördinator een toelichting over het Nationaal Park Hoge Kempen. Het Nationaal Park is 19 juli 2002 officieel opgestart door de Vlaamse Regering, op initiatief van de toenmalige ministers Dua en Landuyt. Het concept 'Nationaal Park' was toen al een bekend concept uit de natuurbescherming. Een bord aan de ingang van het eerste Nationaal Park in de wereld, Yellowstone, met de woorden "for the benefit and the joy of the people" verduidelijkt de missie van een Nationaal Park. Arbeiders hadden destijds weinig plekken om hun vrije tijd te besteden. Nationale Parken moesten daar een antwoord op geven. Een Nationaal Park moet iedereen, ongeacht de rang en stand, de kans geven om van natuur te genieten.

De International Union for Conservation of Nature heeft een aantal categorieën van 'protected areas' bepaald. Categorie I betreft echte wildernis zoals Antarctica of Borneo. Categorie II definieert de Nationale Parken. De omschrijving luidt als volgt: "Een nationaal Park is een groot natuurlijk of grotendeels natuurlijk beschermd gebied waarbinnen grootschalige ecologische processen, met inbegrip van voor de regio karakteristieke soorten en ecosystemen, plaatsgrijpen. Ze bieden kansen aan spirituele, wetenschappelijke, educatieve en recreatieve ontwikkelingen, in zoverre die in overeenstemming te brengen zijn met de ecologische en culturele waarden van het gebied."

In het ontwerp van decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg is een goede vertaling gemaakt van deze categorisering. Landschapsparken kunnen onder dezelfde omschrijving vallen. Veel van de ervaringen van het Nationaal Park Hoge Kempen zijn ook een-op-een vertaalbaar naar Landschapsparken.

Verbinding maken is essentieel in een Nationaal Park. Het gaat in de eerste plaats over het verbinden van natuur met natuur, letterlijk. Verder gaat over het verbinden van natuur met mensen, natuur met economie, en het verbinden van praktijk met beleid, het in praktijk brengen van lopend beleid. Hierbij wordt vooral gedacht aan lokale besturen, aangezien zij het best hun voor- of achtertuin kennen.

3.1. Nationaal Park Hoge Kempen

Het succes van vandaag is het resultaat van een lang proces. Het eerste embryonale idee dateert al van 1990. In 1998 is de campagne 'Hoge Kempen groene kans' gelanceerd, waarbij een masterplan werd opgesteld dat in 2002 geresulteerd heeft in de beslissing van de Vlaamse Regering. In 2006 werd het Nationaal Park geopend door de toenmalige Europees commissaris voor Leefmilieu, Stavros Dimas. In 2020 werd een nieuw masterplan gelanceerd voor de volgende twintig jaar, waarbij de oppervlakte van het Nationaal Park verdubbelde van 60 naar 120 vierkante kilometer.

Het Nationaal Park is vandaag een aaneenschakelijking van grootse natuurgebieden. Van oost naar west is het 13 kilometer lang, van zuid naar noord – of van Bilzen tot Opitter – is het 26 kilometer. 80 procent van het Nationaal Park is

eigendom van een overheid en in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos of een terreinbeherende vereniging, bijvoorbeeld Limburgs Landschap of Natuurpunt. Een kleine helft is een speciale beschermingszone in het kader van een van de twee richtlijnen die samen het Natura 2000-netwerk vormen. Het Agentschap voor Natuur en Bos zorgt voor de financiering en begeleiding van projectstructuur.

Het Nationaal Park Hoge Kempen heeft negen poorten met een gemeenschappelijke identiteit: de voormalige mijn van Eisden, de Mechelse Heide, de voormalige mijn van Waterschei in Genk, de Kattevennen in Genk, de Duinengordel met de Oudsberg in Oudsbergen, het Bergerven in Opoeteren, Neeroeteren en Maaseik, Pietersheim in Lanaken, het station van As, Lieteberg en het Munsterbos in het zuiden.

Er zijn heel wat inspanningen gebeurd om te investeren in die poorten onder andere van Toerisme Vlaanderen (11 miljoen euro) en het Vlaams actieplan Ecologische Ontsnippering. Verder is er een actief bedrijventerrein dat op termijn moet plaatsmaken voor de natuur.

3.2. Opbrengst

Het Nationaal Park Hoge Kempen brengt ook geld op. Volgens een onderzoek in 2010, toen het park de helft minder groot was, leverde het 191 miljoen euro per jaar op en ongeveer vijfduizend jobs. Voor heel Limburg zou het fietsen en wandelen volgens Toerisme Limburg een 100 miljoen euro per jaar opbrengen. De spreker citeert de directeur van het Nationaal Park, Ignace Schops, volgens wie een investering van 1 euro, 10 euro oplevert. Het milieuagentschap van de Verenigde Naties gaat uit van een return on investment van 1 op 30 bij natuurherstel. De universiteit van Cambridge becijferde dat het aantal bezoekers van alle beschermde natuurgebieden 8 miljard mensen per jaar bedraagt met een omzet van 600 miljard US dollar. Misschien is de natuur dus wel de kip met de gouden eieren, aldus nog de spreker.

Johan Van Den Bosch zegt dat hij zich in een vrije rol bevindt. Hij hoeft zich dus niet te houden aan een debatfiche van een of andere sector.

Hij vestigt de aandacht op vijf punten in het ontwerp van decreet en in het ontwerp van de uitvoeringsbesluiten die te maken hebben met de manier waarop ze zullen worden toegepast in de behandeling van de kandidaturen. Hij hoopt dat men er snel mee kan landen.

3.3. Stimuleren, niet sanctioneren

Twintig jaar geleden kon bij de kabinetten de kritiek worden gehoord dat het niet zou lukken om een Nationaal Park op te richten omdat er geen decreet was. Gelukkig maar, zegt Johan Van Den Bosch, want mocht dat er zijn geweest, het zou zeker niet mogelijk zijn geweest. De decreetgeving rond ruimtelijke ordening, leefmilieu, natuurbehoud, biodiversiteit, erfgoed, streekontwikkeling, toerisme en recreatie vormt een stevig arsenaal, zegt hij, en als dat niet altijd het gewenste resultaat oplevert, heeft dat volgens hem veel te maken met het feit dat al die zaken slecht op elkaar en op de noden van een streek zijn afgestemd. De Nationale Parken proberen al dat bestaande materiaal beter op elkaar af te stemmen, zodat de mensen blij kunnen zijn met het bestaan ervan.

Johan Van Den Bosch zegt geen pleidooi te houden voor het wegstemmen van het Parkendecreet. Immers: de twintig jaar werk eraan hebben geleid tot allerlei initiatieven: van parkbos tot Landschapsparken, rivierparken, grensparken, UNESCO-biosfeergebieden, enzovoort. Het is volgens de spreker de verdienste van deze regering dat ze orde schept in die chaos. Hij is blij met het idee dat er meerdere

Nationale Parken of Landschapsparken zouden zijn, maar dan is dat decreet wel nodig, niet om te reguleren of te sanctioneren of om andere beperkingen op te leggen dan die die voortvloeien uit de al bestaande onderliggende beschermingen, maar wel om duidelijk te bepalen wie kan werken onder welke titulatuur, wie recht heeft op welke erkenning en de daarbij horende middelen. Het Nationaal Park Hoge Kempen heeft nood aan continuïteit, zekerheid en duidelijkheid. Het mag niet bij pilootprojecten blijven, er moet een langetermijnvisie zijn.

3.4. Vrijwillig, niet vrijblijvend

Het vrijwillig aangegane label maakt het daarom nog niet vrijblijvend. Een masterplan is een soort van bestuursakkoord, een langetermijnengagement van 24 jaar. Johan Van Den Bosch vindt overigens die 24 jaar een te lange periode.

Het komt er volgens de spreker op aan om in het masterplan goede afspraken te maken. Hij geeft het advies aan alle kandidaten om daar genoeg tijd voor te nemen. Wie nu in algemene termen spreekt over bosuitbreiding en natuurontwikkeling zonder concrete voorstellen te doen over hoe en met wie, moet daar later in de discussie toch op terugkomen.

3.5. Draagvlak als succesfactor

Een draagvlak is volgens Johan Van Den Bosch een belangrijke succesfactor. Hij vindt dat men consequent bij de keuze moet blijven. Als niet iedereen akkoord gaat met een Nationaal Park of een Landschapspark, dan moet er worden onderhandeld, zodat het van onderuit kan groeien.

3.6. Drietrapsmodel

Johan Van Den Bosch vestigt de aandacht op het drietrapsmodel waaraan het Parkendecreet uitvoering geeft. Dit model is wat ondergesneeuwd geraakt in de discussies over de Nationale Parken. Het Parkendecreet en het decreet rond de algemene landschapszorg gaan veel verder dan de Nationale Parken. In heel Vlaanderen is er, buiten de grootstedelijke gebieden, wel ergens een regionaal landschap dat hetzelfde kan doen als een Nationaal Park of een Landschapspark: op een geïntegreerde manier kijken naar erfgoed, toerisme, recreatie en ruimtelijke ordening. Slechts in een beperkt aantal delen van de regionale landschappen of van het Vlaamse grondgebied zou men iets verder kunnen gaan. Daar is het aandeel natuur bovengemiddeld en is de cultuurwaarde van het landschap uitzonderlijk. Daar moet men verwijzen naar de internationale criteria, naar de titulatuur van een Landschapspark. In een nog beperkter aantal gebieden, over een kleinere oppervlakte, kan men nog wat hoger gaan: daar komt men tot een Nationaal Park.

3.7. Open ruimte

Johan Van Den Bosch legt nog een schema uit waarop te zien is dat een Landschapspark en een Nationaal Park conceptueel niet zoveel van elkaar verschillen. Vooral het relatieve aandeel natuur ten opzichte van het omgevende landschap maakt dat men voor een Landschapspark dan wel voor een Nationaal Park gaat. In Vlaanderen is er meer ruimte voor Landschapsparken dan voor Nationale Parken. Voor elk Nationaal Park is er ruimte voor zeker drie Landschapsparken. Dat blijkt ook uit de kandidaturen na de oproep van twee jaar geleden.

Johan Van Den Bosch besluit met de vaststelling dat als er in nagenoeg elke Vlaamse gemeente een regionaal landschap is, het niet anders kan dan dat elk Landschapspark en elk Nationaal Park binnen het werkingsgebied van zo'n regionaal landschap liggen. Alleen is een Landschapspark of een Nationaal Park de meest geconcentreerde versie van het karakter van het landschap. Men kan die

moeilijk van elkaar scheiden. Landschapsparken, Nationale Parken en regionale landschappen vormen een drie-eenheid. Het verheugt Johan Van Den Bosch dat ze alle drie in dit ontwerp van Parkendecreet aan bod komen.

Johan Van Den Bosch besluit dat hij ervoor pleit om werk te maken van geïntegreerde gebiedsgerichte werking, om zuinig te zijn op dat concept, maar om er vooral vol voor te gaan 'for the benefit and enjoyment of the people'.

4. Presentatie van ABS en Boerenbond

Hendrik Vandamme, voorzitter van het ABS, stelt dat de land- en tuinbouwsector niet per definitie gekant is tegen het ontwerp van decreet, maar dat er wel heel wat onduidelijkheden en bezorgdheden zijn.

4.1. Beleid via projectwerking

Een eerste bezorgdheid is dat men de omgekeerde weg lijkt te bewandelen: eerst werd er een projectoproep gelanceerd en werden de inzendingen beoordeeld, pas later is men begonnen aan het regelgevend kader. De vooropgestelde deadline voor het masterplan en operationeel plan is 31 mei 2023, maar er is nog altijd geen definitief regelgevend kader. Dat geeft geen juridisch houvast. Bovendien verschillen de criteria uit de oorspronkelijke oproep van de criteria die in het regelgevend kader zijn opgenomen.

Er is heel wat studiewerk gebeurd, onder andere op vraag van de gebiedscoalities, maar ondanks al dat studiewerk blijven de plannen vaag en blijkt de impact op land- en tuinbouw op het terrein moeilijk in te schatten, zeker gezien de ambitieuze doelstellingen. Door die onduidelijkheid en het ontbreken van het regelgevend kader hebben veel lokale besturen een afwachtende houding ingenomen. Ze zijn vaak ook laat op de hoogte gebracht van de inhoud van de plannen, wat toch neerkomt op een gebrek aan inspraak en participatie vanuit het lokale niveau.

4.2. Combinatie bottom-up en top-down

De combinatie van een top-down- en bottom-upbenadering zorgt niet voor extra duidelijkheid: de Vlaamse overheid legt ambitieuze minimumdoelstellingen op, met daaraan gekoppeld een behoorlijk subsidiepakket, maar de invulling op het terrein moet gebeuren door de gebiedscoalities, waarbinnen de verhoudingen niet altijd evenwichtig verdeeld zijn. Dat zorgt voor twijfels bij de verschillende partners.

4.3. Geen betrokkenheid, participatie of inspraak

Het ABS is niet van plan om de steunbrief te ondertekenen, en de spreker vermoedt dat Boerenbond daar ook weinig voor voelt. Er is gewoonweg te weinig inspraak voor de land- en tuinbouwsector om daarin mee te gaan. Landbouworganisaties mogen dan wel in het bestuursorgaan, de parkbureaus, zitten, de verdere invulling van dat bureau en dus van de participatie is in handen van de gebiedscoalities. De vraag is dan ook of landbouwbelangen wel aan bod zullen komen in de parkbureaus.

Er is tot op heden ook nog geen inspraakmogelijkheid geweest voor grondeigenaars en -gebruikers. Dat was ook de kritiek van verschillende adviesraden en van de Raad van State. Gemeenten moeten wel een vorm van inspraak organiseren, maar hoe kan dat nog voor 31 mei 2023 praktisch gebeuren? Er is ook geen openbaar onderzoek vereist, voor het ABS nochtans een absolute noodzaak met het oog op inspraak.

4.4. Onzekerheid over (rechts)gevolgen

Lode Ceyssens, voorzitter van Boerenbond, trapt een open deur in als hij zegt dat er heel wat onzekerheid is over de rechtsgevolgen van het ontwerp van decreet. Artikel 8 van het ontwerp van decreet stelt dat de erkenning als Vlaams Park of de werking van het parkbureau op zich geen verplichtingen of beperkende maatregelen genereert boven op de vigerende regelgeving, maar het geeft niet de garantie dat masterplannen en operationele plannen geen rechtgevolgen zullen genereren. De zinsnede 'vigerende regelgeving' doet ook de vraag rijzen wat er gebeurt als de vigerende wetgeving verstrengt. Opschaling van gebieden en van de doelstellingen op lange termijn is niet uitgesloten. Ook de Europese Natuurherstelwet kan voor bepaalde verstrengingen zorgen.

Artikel 25 gaat volgens Boerenbond trouwens heel duidelijk over sanctionering als de timing niet gerespecteerd wordt. Het ANB en de minister hebben ook al aangegeven dat van leden van de gebiedscoalities en het projectbureau wordt verwacht dat ze het masterplan realiseren volgens de vooropgestelde timing en dat ondermaatse prestaties gevolgen kunnen hebben voor de financiering van het projectbureau en uiteindelijk voor de erkenning ervan.

Boerenbond en het ABS maken zich ook zorgen over de validatie van parken als een BGO en de mogelijke impact daarvan op de vergunningverlening via de toets aan goede ruimtelijke ordening.

Militaire domeinen krijgen wel bepaalde garanties. Waarom is eenzelfde bescherming of uitzondering niet mogelijk voor agrarische domeinen?

4.5. Onduidelijkheid over impact

Hendrik Vandamme vervolgt dat het de geuite ambitie is dat 24 jaar na erkenning de natuurkernen tot minimaal 10.000 hectare zouden zijn uitgebreid. In bepaalde dossiers is zo'n uitbreiding echter alleen mogelijk door het aansnijden van agrarisch gebied of landbouwgebruikspercelen. De natuurkernen van Nationaal Park Scheldevallei zijn 8600 hectare groot. Zelfs al is dat vrij fors, hoe dan ook moet men nog 1400 hectare vinden in een andere bestemming. Zelfs al is er nog altijd overleg, binnen de contouren van het nationaal park dat men voor ogen heeft is er wel degelijk een impact op land- en tuinbouwactiviteiten. Dat gaat niet alleen over speciale beschermingszones of andere groene bestemmingen die in aanmerking komen. Dat zorgt voor onduidelijkheid voor land- en tuinbouwers actief in de regio. De spreker vraagt er dus begrip voor dat landbouworganisaties daar vragen bij hebben.

In het oproepreglement voor Nationale Parken werden verschillende zones genoemd: natuurkernen, zones voor natuurontwikkeling, zones voor omgevend landschap. Het ontwerp van decreet stelt dat een Nationaal Park Vlaanderen samenhangend is en kan worden opgedeeld in zones met minstens één natuurkern. Op het terrein wordt er een invulling gegeven aan het werkingsgebied van de Nationale Parken die breder gaat dan de natuurkernen. Bijvoorbeeld Kalmthoutse Heide is een versnipperd gebied waarvan men één groot geheel wil maken. Daar zijn echter heel veel agrarische gebieden. Met 'samenhangend' wordt bedoeld dat er op het terrein verbindingen moeten worden gecreëerd tussen diverse kernen. Dat wordt overgelaten aan de gebiedscoalities. Bij Bosland spreekt men over impulsgebieden, een beetje in de sfeer van wat er vandaag al is, maar bij Brabantse Wouden heeft men het over twaalf verbindende landschappen. Volgens de vele akkerbouwers die actief zijn in die regio wordt hun toekomst daardoor sterk gehypothekerd. Er is dus onduidelijkheid over de impact hiervan, op korte, maar zeker ook op lange termijn. Naar het aanvoelen van de landbouworganisaties heeft men dat veel te weinig onderzocht. Er zouden voorbereidende gesprekken zijn geweest

met stakeholders, waaronder terreinbeherende verenigingen, maar er is niet met de landbouwsector in de ruimste zin van het woord gepraat, wat natuurlijk niet bijdraagt aan het verminderen van de onzekerheid en het wegnemen van terughoudendheid.

4.6. Geen zicht op opportuniteiten

Het cliché wordt gebruikt dat men in uitdagingen ook opportuniteiten moet zien, maar het ontwerp van decreet geeft te weinig duidelijkheid over mogelijke kansen voor de landbouwers, zelfs niet in Landschapsparken, aldus de spreker. Er zouden bijvoorbeeld wel mogelijkheden kunnen zijn in de combinatie met het ontwikkelen van voedsellandschappen. Dat werd voorgesteld vanuit de landbouwsector en meegenomen in het SALV-advies van eind 2022 bij het voorontwerp van decreet. In het oproepreglement voor de Landschapsparken werd geen afzonderlijke primaire doelstelling over landbouw vernoemd. Men zag alleen secundaire doelstellingen qua hulpbronnefficiëntie, inzet op klimaatbestendige landbouw en bosbouw, inzet op streekeigen en landschapsinclusieve landbouw en dergelijke meer. De eerste jurering is daarop gebaseerd. Bijvoorbeeld bij het Landschapspark Hart van Haspengouw had men het over een landbouwtransitie richting meer natuurinclusieve landbouw, maar dat werd niet nader gedefinieerd en ingevuld. Als die Landschapsparken toch zouden worden goedgekeurd, moet men daar dus verder mee aan de slag.

Het ontwerp van decreet heeft het over een "integrale visie" over erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie enzovoort binnen de contouren van Landschapsparken. Hendrik Vandamme meent dat dat opnieuw bevestigt dat de inhoudelijke criteria zijn gewijzigd ten opzichte van de initiële oproep van bijna twee jaar geleden. Men volgt de verkeerde route, de omgekeerde route.

Er zijn ongetwijfeld opportuniteiten via projectwerking, maar het is niet duidelijk waar er structurele, concrete en zekere opportuniteiten liggen voor de land- en tuinbouw. Wat vandaag voorligt, biedt echt geen houvast om aan de slag te gaan. Ook is niet geweten of de economische voordelen waarmee wordt gegoocheld, voor de land- en tuinbouw kunnen gelden, en wat de gevolgen voor rechtszekerheid kunnen zijn. Men heeft het nogal gemakkelijk over opportuniteiten, maar er wordt weinig zekerheid geboden op dat vlak, ook in het ontwerp van decreet.

4.7. Conclusie

Samenvattend stelt Hendrik Vandamme dat de bezorgdheid bij de land- en tuinbouwers groot is. Op het terrein blijft er heel veel onduidelijk, terwijl de ambities van de Vlaamse overheid groot zijn. Dat leidt begrijpelijkerwijze tot ongerustheid bij mensen die in zo'n gebied om den brode actief zijn. Er is en blijft te weinig participatiemogelijkheid. De inspraak van de sector is ondermaats, zeker als het gaat over individuele landbouwers. Dat kan beter. Het benieuwt de landbouworganisaties hoe juristen kijken naar de mogelijke rechtsgevolgen voor land- en tuinbouwers, ook op lange termijn. Er is geen zicht op concrete gevolgen. De analyse van de impact voor de land- en tuinbouw is onvolledig. Er is geen zicht op structurele, concrete en zekere opportuniteiten. Landbouwers moeten die misschien zelf zoeken, maar er is geen aanzet tot het ondersteunen van het inslaan van bepaalde wegen als gevolg van het uitoefenen van een activiteit binnen de contouren. De manier van werken heeft niet bijgedragen tot het wegnemen van de polarisatie die op het terrein is ontstaan. Het voorleggen van de plannen heeft die zelfs nog versterkt, besluit de spreker.

5. Presentatie Matthias Strubbe en Peter De Smedt, LDR Advocaten

Peter De Smedt legt uit dat hij en zijn confrater Matthias Strubbe ingaan op de juridische aspecten van het ontwerp van decreet. Ze focussen daarbij op de inspraak en de rechtsgevolgen. Die selectie is niet toevallig, want uit zowel de media als de commissiewerkzaamheden blijkt dat die twee items wat beroering veroorzaken en dus een breder kader behoeven.

5.1. Inspraakmogelijkheid

Op de eerste plaats rijst de vraag of het ontwerp van decreet, dat betrekking heeft op een milieuaangelegenheid in de ruime zin van het woord, wel correct omgaat met de inspraakmogelijkheden van het publiek. Daar kan niet licht mee worden omgesprongen, stelt de spreker, alleen al omdat uit de rechtspraak, vooral van het Grondwettelijk Hof, blijkt dat die inspraakmogelijkheid in verband wordt gebracht met het recht op een gezond leefmilieu dat is verankerd in artikel 23 van de Grondwet. Inspraak is trouwens ook draagvlakvormend, zoals al werd gezegd. Het ontwerp van decreet voorziet niet in een openbaar onderzoek van masterplannen en operationele plannen. In de memorie van toelichting wordt ter verantwoording gesteld dat publieke en private belanghebbenden sowieso worden betrokken en dat de erkenning op zich geen verplichtingen of beperkende maatregelen oplegt. Die verantwoording kan op het eerste gezicht redelijk lijken, zelfs vanuit juridisch oogpunt, maar roept toch wat twijfels op. Niet alleen rijst de vraag of de stelling dat de erkenning geen enkele verplichting of bijkomende beperking met zich meebrengt, überhaupt correct is, die zienswijze lijkt ook niet in overeenstemming te zijn met de internationale rechtsverplichtingen, die uiteraard ook de Vlaamse decreetgever binden. In de adviezen van de strategische adviesraden, in het bijzonder van de Minaraad en de SARO, en van de Raad van State wordt verwezen naar artikel 7 van het Verdrag van Aarhus, dat voorziet in inspraak van het publiek bij plannen, programma's en beleid in zoverre ze betrekking hebben op het milieu; en dit ontwerp van decreet betreft een milieuaangelegenheid in de brede zin van het woord.

Peter De Smedt wijst erop dat het Grondwettelijk Hof in zijn arrest van 28 april 2016 de oude regeling voor de Vlaamse Natura 2000-programma's en -managementplannen ongrondwettig heeft bevonden wegens het ontbreken van inspraak. Die situatie is vrij vergelijkbaar. Het hof nam er geen genoegen mee dat er in een gewestelijke overleginstantie werd voorzien waarin onder andere vertegenwoordigers van sectoren van het buitengebied betrokken waren. De inspraak moest volgens het hof breed genoeg worden georganiseerd. De spreker volgt de stelling dus niet dat, aangezien er al is voorzien in een openbaar onderzoek bij de instrumenten op basis waarvan het masterplan en de operationele plannen verder zullen worden uitgevoerd op het terrein, zoals de natuurbeheerplannen en de vergunningverlening, er op hoger niveau geen openbaar onderzoek meer zou moeten zijn. Op dat ogenblik zijn alle keuzes immers eigenlijk al gemaakt. De in het voortraject gemaakte keuzes moeten op basis van artikel 7 van het Verdrag van Aarhus ook worden onderworpen aan openbaarheid of consultatie. Wel staat in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de erkennings- en subsidievoorwaarden voor de Vlaamse Parken dat uit de parknota moet blijken dat lokale overheden een vorm van inspraak hebben georganiseerd. De bewoordingen "een vorm van inspraak" geven echter zeer weinig sturing. Inspraak kan op heel diverse wijze worden ingevuld. Wie van slechte wil is, kan betwijfelen dat een dergelijke vage bepaling de toets van het rechtszekerheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel zal doorstaan.

De spreker wijst erop dat dat niet betekent dat er geen enkele vrije ruimte bestaat wat de organisatie of de vormgeving van een openbaar onderzoek of consultatie betreft. Bijvoorbeeld in het Mobiliteitsdecreet werd er gewerkt met participatie-

trajecten. Met een diverse wijze van vormgeving bij de consultatie kon zo ook gehoor worden gegeven aan lokale gevoeligheden. Ook in dit geval moet dat mogelijk zijn. Met een beetje gezond verstand kan men uit het wespennest van de inspraakproblematiek geraken.

5.2. Rechtsgevolgen

Matthias Strubbe gaat in op de rechtstreekse en onrechtstreekse rechtsgevolgen die de erkenning van een Vlaams Park kan hebben. Uit berichtgeving in de media blijkt dat daarover enige bezorgdheid bestaat. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat het wettelijke kader pas is gecreëerd nadat het oproepreglement is gepubliceerd. Artikel 8 van het ontwerp van decreet staat centraal in dezen. Dat zegt heel duidelijk dat de erkenning als Vlaams Park geen bijkomende verplichtingen of beperkingen boven op de bestaande regelgeving kan opleggen. Dat artikel kan volgens LDR Advocaten helemaal niet worden uitgehold volgens de algemene delegatie waarin is voorzien in artikel 5, dat bepaalt dat de Vlaamse Regering ook nog nadere regels kan bepalen voor de inhoud of de doelstellingen van de Vlaamse Parken.

Artikel 8 heeft ook een tweede lid, dat zegt dat de erkenning als Vlaams Park, de werking van een parkbureau en de uitvoering van het masterplan en de operationele plannen nooit afbreuk kunnen doen aan de gemeentelijke autonomie, bevoegdheden en opdrachten. Een parkbureau moet bij het vervullen van zijn opdrachten ook rekening houden met dat lokale beleid, dat autonoom wordt gevoerd door de betrokken gemeente. In de parlementaire voorbereiding wordt daarbij benadrukt dat als een gemeente niet wil instappen voor het geheel of voor een deel van haar grondgebied, het parkbureau dat moet respecteren. Dat 'rekening houden met' wil echter niet noodzakelijk zeggen dat men het lokale beleid respecteert. Dat betekent dat men akte kan nemen van dat beleid en dat men daar in principe gemotiveerd van kan afwijken. Die terminologie wordt bijvoorbeeld ook in de VCRO gebruikt. Daar gelden gelijkaardige vaststellingen, die ook blijken uit de rechtspraak. De vraag is natuurlijk wat dat wil zeggen op het terrein als men er geen rekening mee houdt of er gemotiveerd van afwijkt. Men heeft de lokale overheid wel nog nodig. Hoe werkt het dan in de praktijk om bijvoorbeeld een vergunning te krijgen of effectief uitvoering te geven aan de beoogde doelstellingen?

Een ander belangrijk aspect is de link met de natuurbeheerplannen. Die geldt alleen voor de Nationale Parken Vlaanderen. Op het ogenblik van erkenning als Nationaal Park Vlaanderen moet minstens de helft van de natuurkerngebieden gevat worden door natuurbeheerplannen type 3 of 4. Het ontwerp van decreet stelt dat wanneer er geen natuurbeheerplan opgemaakt is, er een engagement bestaat om een natuurbeheerplan type 3 of 4 op te maken. Het is de bedoeling om binnen tien jaar de helft van de natuurkernen binnen natuurbeheerplannen type 3 of 4 te brengen en binnen 24 jaar moet 75 procent van de oppervlakte van de natuurkernen onder die twee types gebracht worden.

Er zit een bepaalde tegenstrijdigheid in die er mogelijk geen is. Enerzijds is er sprake van een engagement. Dat lijkt een inspanningsverbintenis. Anderzijds spreekt men redelijk dwingend over de vereiste dat men binnen tien of 24 jaar een bepaald percentage van natuurkernen onder natuurbeheerplannen dient te brengen. Dat lijkt een resultaatsverbintenis. *Matthias Strubbe* vermoedt dat de verklaring voor dat verschil ligt in het feit dat het niet de bedoeling is om de volledige natuurkernen, maar slechts een percentage, daar onder te brengen en dat de militaire domeinen niet de verplichting hebben om natuurbeheerplannen type 3 of 4 op te maken. Maar dat blijkt niet uit de memorie van toelichting of de bepaling zelf.

Wat zijn de rechtsgevolgen van de natuurbeheerplannen? Er zijn op zich weinig rechtsgevolgen voor derden. Er zijn voornamelijk verplichtingen voor de beheerder zelf, voor de uitvoerder van het natuurbeheerplan. Het is bindend voor de opeenvolgende beheerders. Er zijn sancties voor het niet-uitvoeren van de beheermaatregelen of voor afwijkend beheer. Bij het einde van zo'n natuurbeheerplan geldt het standstillbeginsel, bij een nieuwe versie kan men niet zomaar streven naar een lagere natuurkwaliteit. Voor het specifieke type 4 gelden bijkomende verplichtingen want type 4 is een terrein van type 3 dat eveneens erkend is als natuurreservaat.

De erkenning van natuurreservaten heeft twee belangrijke rechtsgevolgen. Dat betekent dat er een erfdiensbaarheid tot algemeen nut, dus een publiekrechtelijke erfdiensbaarheid van duurzaam gebruik en langdurig beheer op dat terrein rust. Dat is ingevoerd met het wijzigingsdecreet aan het decreet Natuurbehoud van 2014. Dat is onduidelijk, er wordt weinig uitleg gegeven over wat dat precies inhoudt. Daarnaast spelen in een natuurreservaat specifieke verbodsbepalingen: men mag er geen constructies oprichten, men mag er niet zomaar in de grondwattertafel ingrijpen. De bepaling stelt wel dat die verbodsbepalingen alleen van toepassing zijn binnen het natuurreservaat zelf en dat die verbodsbepalingen op zich geen erfdiensbaarheden kunnen opleggen op de omliggende gebieden.

De onrechtstreekse rechtsgevolgen werden al vermeld door de vorige sprekers. Ten eerste kunnen de masterplannen en de operationele plannen mogelijk als beleidsmatig gewenste ontwikkelingen opgeladen worden in de vergunningverlening. Beleidsmatig gewenste ontwikkelingen zijn beleidsopties die vervat zitten in bestuursdocumenten die op voldoende wijze aan het publiek bekendgemaakt zijn. De masterplannen en de operationele plannen worden volgens het ontwerp van besluit namens de regering sowieso bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Een gemeente kan een rol spelen in de vergunningverlening. Daar zijn voorwaarden aan verbonden. Het is namelijk een mogelijkheid, geen verplichting. De vraag is hoe zich dat verhoudt tot artikel 8 van het ontwerp van decreet; dat is niet helemaal duidelijk. En men moet altijd specifiek motiveren waarom men uiteraard zo'n beleidsmatig gewenste ontwikkeling gaat opladen in de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening want in essentie is daar de bestaande toestand nog altijd de relevante toetsingsgrond. Men moet dat ook consequent toepassen. Op zich kan een beleidsmatig gewenste ontwikkeling niet als stedenbouwkundig voorschrift gehanteerd worden. Het kan de bebouwbaarheid van bijvoorbeeld een perceel in woongebied niet onmogelijk maken. Dat is de theorie, in de praktijk merkt de spreker dat dat in de vergunningenpraktijk in bepaalde situaties tot (feitelijke) onbebouwbaarheid kan leiden. Maar dat hangt specifiek af van hoe de beleidsmatig gewenste ontwikkeling geformuleerd is, hoe het bestuur daarmee omgaat en wat de situatie op het terrein zelf is. Dat hangt af van feitelijke omstandigheden en moet altijd geval per geval bekeken worden.

Ten tweede hebben hogere feitelijke natuurwaarden op het terrein uiteraard tot gevolg dat bepaalde verplichtingen uit de natuurregelgeving meer naar de voorgrond treden. Er is de algemene natuurtoets, dat is een horizontale maatregel die los geldt van de bestemmingsvoorschriften en die bij de vergunningverlening in acht genomen moet worden. Daarnaast zijn er de specifieke verbodsbepalingen op het vlak van soortenbescherming. Als de natuurwaarden in een gebied verhogen, zullen er ook meer soorten voorkomen, waardoor er meer aandacht moet zijn voor het verstoringsverbod, het verbod op het vernielen van nesten, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen. Dat zijn allemaal verplichtingen die meer naar de voorgrond zullen treden net door de ontwikkeling van (feitelijke) natuur in de Landschapsparken of Nationale Parken Vlaanderen.

6. Presentatie van Filip De Preter, advocaten Liedekerke

6.1. De gebiedscoalitie

Filip De Preter heeft het over de gebiedscoalitie, waar weinig over geregeld is. In de memorie van toelichting krijgt die vrij veel aandacht. Het is een basisuitgangspunt dat er geen verplichtingen opgelegd worden, dat het een statuut is waar men kan instappen en waar vrijwilligheid aan de basis ligt. Dat instappen doet men niet alleen. Het uitgangspunt is dat dat gebeurt via een gebiedscoalitie, partners die samenwerken om dat label te verkrijgen en vervolgens de doelstellingen van het park gaan realiseren.

Maar een samenwerkingsverband kan op heel veel plaatsen fout gaan. De spreker kijkt eerst specifiek naar de vorming van de coalitie. Hij vindt in het ontwerp van decreet zeer weinig terug over de gebiedscoalitie. Er staat een definitie in van wat een gebiedscoalitie is: een samenwerking van een aantal partners, met een duurzame en langdurige werking, met een bepaald doel, met name de realisatie van de doelstelling van de gebiedserkenning, het bepalen van een missie en het feit dat ze instaan voor de realisatie. Uiteraard is een definitie nog geen regel. Het is een bouwsteen voor verdere regels, maar het begrip komt slechts één keer voor. Dat is bij een andere definitie, die van parknota. Een parknota is de nota ingediend door een gebiedscoalitie waarin de kenmerken van de kandidatuur worden beschreven. Over de latere rol van de coalitie spreekt het ontwerp van decreet zich niet uit terwijl de coalitie volgens de definitie bedoeld is voor een duurzame, langdurige samenwerking met het oog op de realisatie van de doelstellingen.

Hoe gaat men die coalitie vormen? Wie mag er meedoen en wie niet? In het ontwerp van decreet spreekt men over instanties, organisaties en betrokkenen, wat zeer ruim is. De memorie van toelichting geeft een aantal voorbeelden: lokale overheden, middenveldorganisaties, terreinbeherende organisaties en particuliere eigenaars. Dat is een bijzonder ruime groep. Het is blijkbaar de bedoeling dat de partners zelf het initiatief nemen om tot een samenwerking te komen waarbij de samenwerking op maat naar eigen inzicht geregeld wordt. Die afspraak wordt niet door het ontwerp van decreet geregeld, die komt volledig privaatrechtelijk tot stand. Volgens het Burgerlijk Wetboek kan iedereen vrij zijn medecontractant kiezen zonder de redenen van zijn keuze te verantwoorden, maar de partners bestaan ook deels uit overheden en overheden zijn gehouden om het gelijkheidsbeginsel te respecteren. Daarom kiezen ze hun contractpartij niet vrij. De spreker verwijst naar overheidsopdrachten of overheidstransacties voor onroerend goed. Filip De Preter ziet niet in waarom men dat niet kan doortrekken in die situaties waar men samenwerkingsverbanden aangaat en toch bepaalde partners geprivilegieerd gaat betrekken bij het opstellen van de parknota en later bij het opstellen van het masterplan en het operationeel plan. De vraag wie er wel of niet mag meedoen, is relevant. Men moet bij de opstelling van de coalities bekijken of het gelijkheidsbeginsel gerespecteerd wordt en men dus een kans geeft aan mensen die eventueel geïnteresseerd zijn om in te stappen.

Deze opmerking ging over een prille fase in het project, maar men kan dezelfde opmerking ook later maken. Het zijn langdurige samenwerkingsverbanden, het is zeker denkbaar dat er partners bij komen. Hoe gaat men dat dan doen? Hoe kunnen die zich melden? Mag iedereen zich melden? Wie gaat men accepteren? Gelet op de rol die men aan de coalities toekent, zal daar toch enige regeling over moeten zijn en kan men dat niet volledig aan de discretionaire, arbitraire bevoegdheid van de partners overlaten.

6.2. Parkbureau

In de latere fase is het de bedoeling dat er een parkbureau komt, een rechtspersoon aan wie het management van het Vlaams Park is opgedragen. Het parkbureau moet nog niet bestaan bij de kandidatuur. Volgens artikel 13 moet het bureau uiterlijk zes maanden na de erkenning worden opgericht. Dat is een wijziging die doorgevoerd is in het ontwerp van decreet na een opmerking van de adviesinstanties. Het is dus louter een samenwerkingsverband ad hoc dat de kandidatuur indient, de parknota opstelt, ook de doelstellingen bepaalt en vervolgens het eerste masterplan en het eerste operationeel plan maakt want de erkenning gebeurt op basis van het eerste masterplan en het operationeel plan.

Na de erkenning is er een parkbureau met een takenpakket, maar elke 24 jaar moet er een nieuw masterplan zijn en elke zes jaar een nieuw operationeel plan met de mogelijkheid dat de Vlaamse Regering de bevoegdheid krijgt om de inhoud en de vaststelling van het masterplan en operationeel plan en de wijzigingen ervan te bepalen. De Vlaamse Regering zou perfect kunnen zeggen dat het parkbureau in staat is om het masterplan en het operationeel plan nadien te wijzigen. Zodra het parkbureau opgericht is, verschuift die bevoegdheid volledig naar het parkbureau waarbij de wijzigingen volgens de afspraken die gemaakt zijn voor de bestuursorganen, goedgekeurd zullen worden.

Wie instapt in de gebiedscoalitie, kan misschien op dat ogenblik contractueel bepaalde garanties over bepaalde afspraken hebben, maar in een latere fase zal hij dat niet kunnen hebben want het parkbureau zal het masterplan bepalen en het operationeel plan goedkeuren. Het instappen in de coalitie gebeurt vrijwillig, maar eenmaal ingestapt heeft men toch geen garantie op een consensus.

Het is denkbaar dat een partner instapt en achteraf niet meer achter de genomen beslissingen staat. Kan hij er dan ook uitstappen? Voor zover het een samenwerkingsakkoord is, is dat te regelen in het algemeen verbintenissenrecht. Contracten zijn gesloten zijn voor bepaalde of voor onbepaalde duur. Bij onbepaalde duur is opzeggen altijd mogelijk, ofwel volgens de modaliteiten van de overeenkomst ofwel met een redelijke opzegtermijn. Partijen zullen in de samenwerkingsakkoorden bij het opstellen van de coalitie iets moeten zeggen over de duurtijd van de samenwerkingen. Als ze dat niet doen, is er altijd de mogelijkheid van beëindiging. Wat is daar dan het gevolg van? De spreker verwijst naar artikel 8 van het ontwerp van decreet: de werking van het parkbureau genereert op zich geen verplichtingen of beperkende maatregelen behoudens anders overeengekomen. Daar ziet Filip De Preter een tricky aspect in voor iedereen die instapt in de gebiedscoalitie. Zij moeten opletten om niet akkoord te gaan met alles wat er in het kader van het parkbureau zou moeten worden beslist of alles wat er in het masterplan zal komen te staan want zij zullen daar dus zelf geen zicht op hebben.

6.3. Samenvattend

De spreker vat samen dat bij het opzetten van de gebiedscoalitie een heel aantal zaken bijzondere aandacht vergen en dat het instappen weloverwogen zal moeten gebeuren. Hij begrijpt dat men heel veel vrijheid wil laten aan de partijen om dat uit te werken. Dat is op zich geen probleem, maar het kan niet de bedoeling zijn dat elke gebiedscoalitie opnieuw het warm water uitvindt. Daarom lijkt het hem nuttig dat er een soort standaardmodel voor die samenwerking uitgewerkt zou worden waarover nagedacht wordt over hoe het kan gaan werken.

7. Presentatie VVSG

Steven Verbanck, Team Omgeving van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, licht het standpunt van de VVSG over de hoofdlijnen van het ontwerp van decreet toe. Daarbij werd geen bundeling gemaakt van alle dertien gebiedscoalities. De VVSG is niet rechtstreeks betrokken bij de lopende oproep voor de gebiedscoalities.

Er zijn ongeveer negentig gemeenten betrokken bij een of meerdere kandidaturen. Bij die kandidaturen zijn er grote verschillen. Er zijn Landschapsparken of Nationale Parken, al dan niet grensoverschrijdend met Wallonië of Nederland. Er zijn ook verschillende initiatiefnemers: de gemeente, de provincie, een regionaal landschap. Grote verschillen zijn er ook op het vlak van de doelstelling naar oppervlakte. Of die haalbaar is of niet maakt ook een groot verschil voor wat de concrete plannen zullen betekenen.

De VVSG kon geen advies geven over het voorontwerp van uitvoeringsbesluit omdat de termijn te kort was, aldus Steven Verbanck.

7.1. Engagement van de gemeenten

Aan het artikel 8 is al veel aandacht besteed. Het is inderdaad, zoals Johan Van Den Bosch zei, vrijwillig maar niet vrijblijvend. Een gemeente die meedoet, onderschrijft wel degelijk het engagement dat in de doelstelling van de parknota in het masterplan naar voren wordt geschoven, los van wat in artikel 8 staat. Zo staan de oppervlakte-doelstellingen voor de Nationale Parken in het ontwerp van decreet. Steven Verbanck vindt het vreemd dat ze voor de Landschapsparken in een uitvoeringsbesluit staan. Er is ook een financieel engagement. Dat staat niet met zoveel woorden in het ontwerp van decreet. Het stond ook niet in de oproep, wel in de toelichting bij het ontwerp van decreet. Het kan worden afgeleid uit het uitvoeringsbesluit, aangezien het maar gaat over maximaal 80 procent subsidiëring. Er zal dus 20 procent door anderen moeten worden ingevuld. Het ontwerp van decreet verduidelijkt wel dat dat ook in natura mag. Steven Verbanck betreurt dat die zaken niet van in het begin duidelijk waren en dat iets vrij belangrijk zoals de financiële inbreng pas doorheen het proces verduidelijkt werd.

7.2. Beheer

7.2.1. *Eigen rechtspersoonlijkheid*

Er zijn volgens Steven Verbanck veel afspraken nodig met betrekking tot het beheer van zo'n park. Het ontwerp van decreet verwacht dat voor elk park dat wordt erkend een parkbureau met een eigen rechtspersoonlijkheid wordt opgericht. De raad van bestuur van de VVSG vroeg zich af, aldus Steven Verbanck, of die rechtspersoonlijkheid noodzakelijk was. Bijvoorbeeld Bosland, dat al een tijdje bestaat, heeft zijn merk laten deponeren door een interlokale vereniging zonder rechtspersoonlijkheid. Het is mogelijk om dit te concretiseren met een rechtspersoonlijkheid, aldus Steven Verbanck, maar hij vindt het niet overal aangewezen. Het zou moeten worden ingebed in een rechtspersoon die al bestaat, een gemeente of bijvoorbeeld een regionaal landschap. Door de strenge eisen die aan het bestuursorgaan worden gesteld, is het bijna niet anders mogelijk dan daar een nieuwe rechtspersoon voor op te richten. Bij de oproep was het niet duidelijk dat er een rechtspersoon moest worden uitgetekend. Dit heeft volgens Steven Verbanck zeker voor grensoverschrijdende parken de dynamiek verzaamd om op zoek te gaan naar een geschikte vorm waaraan ook buitenlandse partners kunnen deelnemen. Er bestaan wel mogelijkheden voor een soort intercommunale, maar net zoals voor een klassieke intercommunale zijn dat telkens vormen waarin alleen overheden kunnen deelnemen. Met private partners is alleen een vzw of een internationale vzw mogelijk.

Het parkbureau zal dan geen overheid zijn maar een private speler waaraan een gemeente zal deelnemen.

7.2.2. *Inspraak*

Wat betreft de inspraak kunnen gemeenten advies geven volgens een drietraps-systeem, aldus Steven Verbanck: de parknota bij de kandidatuur, het masterplan van 24 jaar en de operationele plannen van zes jaar. Het gaat daarbij telkens om een advies van de gemeente, wellicht omdat men ervan uitgaat dat er ook gemeenten zullen zijn waarvan een deel van hun grondgebied deel zal uitmaken van een Nationaal Park of een Landschapspark maar waar de gemeente niet zal deelnemen aan het parkbureau of aan de gebiedscoalitie. Steven Verbanck zou graag hebben dat naast de goedkeuring van de gemeenteraad om toe te treden tot de rechtspersoon parkbureau (wat een toepassing is van het decreet Lokaal Bestuur) ook het masterplan, dat het belangrijkste element is in het drietrapsstelsel, moet worden goedgekeurd door de gemeente. Het mag niet louter een advies zijn.

Met betrekking tot de inspraak is er volgens Steven Verbanck onduidelijkheid. Het ontwerp van decreet zegt dat inspraak niet noodzakelijk is, maar in het uitvoeringsbesluit staat dat voor de lopende projecten inspraak wel nodig is binnen tien dagen na de inwerkingtreding.

Steven Verbanck merkt over de regionale landschappen op dat vele ervan al overeenkomen met de referentieregio's of er heel nauw bij aansluiten. Het zou volgens hem de algemene regel moeten zijn dat als er nieuwe samenwerkingsverbanden worden verwacht van de gemeenten, die zich aligneren op die referentieregio's. Zo niet, dan moeten ze specifiek toelating vragen aan de Vlaamse Regering en motiveren waarom ze daarvan afwijken.

Volgens Steven Verbanck wordt er vaak verwezen naar de verschillende rechtspersonen waaraan gemeenten moeten deelnemen. Zoals voor de intercommunales is het dan het best dat ze zich aligneren met de referentieregio's, ook de soorten rechtspersonen die door de Vlaamse overheid zelf worden georganiseerd, zoals de regionale landschappen.

8. **Presentatie Voka**

8.1. *Impact op bedrijvigheid*

Ook *Steven Betz*, Voka, staat stil bij artikel 8. Dat artikel bepaalt dat de erkenning als Vlaams Park geen impact zou mogen hebben op de exploitatie van bedrijven boven op de vigerende regelgeving. De memorie van toelichting verduidelijkt dat artikel 8 niet betekent dat andere instrumenten, zoals ruimtelijke uitvoeringsplannen of de instrumenten van het decreet Landinrichting, kunnen worden ingezet. Uiteraard, de erkenning van een Vlaams Park brengt logischerwijs wel mee dat het binnen de grenzen van het park de bedoeling zal zijn om daar bijkomende natuur en landschap te ontwikkelen. Die toekomstvisie kan mogelijk niet stroken met de aanwezige economische activiteiten of ze hypothekeert misschien andere economische plannen. Vandaar het belang van het democratisch transparant proces en duidelijke communicatie met inzet op participatie, aldus Steven Betz.

Wordt dat nu geregeld in dit ontwerp van decreet? Er is het parkbureau, dat een parknota opmaakt dat uitmondt in een masterplan en in operationele plannen. Al die plannen worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Steven Betz stelt zich vragen bij het statuut van al die plannen. Hij hoorde Matthias Strubbe spreken over beleidsmatig gewenste ontwikkeling en Johan Van Den Bosch over het niet-vrijblijvende karakter. Er mogen dus terecht vragen worden gesteld over dat

statuut, vermits het duidelijk is dat er rechtsgevolgen aan gekoppeld zijn. Dat zorgt voor ongerustheid.

8.2. Inspraak

Wat betreft de inspraakmogelijkheden verwijst Steven Betz naar het advies van de Raad van State. Dat stelt duidelijk dat een procedure van publieke participatie zou moeten worden uitgewerkt voor het opstellen en uitvoeren van parknota's, masterplannen en operationele plannen.

Bij de goedkeuring eind april 2023 van het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering, dat er een vorm van inspraak moet worden georganiseerd, vraagt Steven Betz zich af of er voldoende procedureregels en waarborgen voor inspraak en participatie zijn. Dat lijkt niet zo te zijn.

8.3. Timing

Ook de timing zorgt volgens Steven Betz voor ongerustheid. De deadline om operationele plannen en masterplannen in te dienen is 31 mei. De Vlaamse Regering wil kort nadien Landschapsparken en Nationale Parken in Vlaanderen erkennen. Er is vandaag een debat over het ontwerp van decreet. Ondertussen is er een ontwerp van besluit waarbij bij hoogdringendheid advies wordt gevraagd aan de strategische adviesraden. Tegelijkertijd loopt er dan ook nog eens op lokaal niveau een erkenningsprocedure.

8.4. Impact

Volgens Steven Betz zijn er verschillende impactscenario's denkbaar, maar hij kiest ervoor om de drie meest voor de hand liggende hypothesen te bespreken. Ofwel stelt men impact vast. Ofwel stelt men dat er geen impact zal zijn. Ofwel is er niet onmiddellijk impact, maar zijn er andere plannen voor het gebied die mogelijk worden gehypothekeerd door de erkenning van het Vlaams Park.

Moet er bij de eerste mogelijkheid geen impactstudie worden voorzien, vraagt Steven Betz, temeer daar nu al werd vastgesteld dat masterplannen geen vrijblijvend instrument zijn en beschouwd zullen worden als beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Dat bewijst volgens hem nog maar eens het belang van een transparant en democratisch proces met een zeer duidelijke communicatie. Bij impact moet er natuurlijk ook een flankerend beleid zijn. Als een bedrijf zich moet herlokaliseren, moeten er alternatieve locaties worden aangeboden. Dat wordt vandaag steeds moeilijker. In het kader van de beoogde bouwshift, kun je niet meer, zoals vroeger, zomaar nieuwe industriegronden creëren. Daarom vraagt Voka altijd een planologische compensatie als industriegronden verdwijnen.

Steven Betz geeft een voorbeeld van de ongerustheid die kan ontstaan. Voor het Nationaal Park Hoge Kempen moet een industrieterrein worden uitgedoofd. Bij het eerste masterplan, van begin jaren 2000, bleek al dat dat industriegebied op termijn zou moeten verdwijnen. Men heeft jaren later een complex project gestart. De herlokalisatie zou geld kosten. Tegelijkertijd waren er plannen voor een ontginning. In de onderzochte alternatievennota werden de ontginningsplannen in vier van de vijf alternatieven meegenomen als een middel om het project en de herlokatieplannen voor de aanwezige bedrijven te financieren. In 2021 besliste de Vlaamse Regering dat zij die ontginning niet meer opportuun achtte, dat zij de gestarte processen stopzette en dat zij een nieuw geïntegreerd ruimtelijk uitvoeringsplan zou beginnen. Ondertussen was al wel duidelijk dat het industrieterrein in kwestie moest verdwijnen en dat gekozen werd voor een uitdoofscenario. De SARO heeft recent over dat nieuwe traject geadviseerd. De adviesraad wees op het belang van een volwaardig flankerend beleid. Dat mag niet worden beperkt

door vage suggesties. Er moeten concrete oplossingen worden geboden. Op het bewuste bedrijventerreinen zijn immers vandaag nog altijd bedrijven aanwezig die nog geen volwaardig alternatief kregen aangeboden. Eén bedrijf trok enkele jaren weg maar werd later geconfronteerd met een leegstandsheffing. Dat is uiteraard pure kafka vermits het pand verhuren aan een andere onderneming geen optie is. Dergelijke slechte ervaringen voeden ook de lokale argwaan. Zonder een volwaardig flankerend beleid voor bedrijven die geconfronteerd worden met impact omdat voor natuur wordt gekozen, komt men in een gewrongen situatie die niet goed is voor draagvlakvorming.

Ook ingeval de initiatiefnemers van een Vlaams Park overtuigd zijn dat er geen impact zal zijn op de nabijgelegen bedrijven, zijn er heel wat zaken die de ongerustheid bij bedrijven voeden, zoals de juridische implicaties van bijkomende feitelijke natuurwaarden, de natuurtoets, soortenbescherming enzovoort. Ook de gevolgen van het voorstel tot verordening van de Europese Commissie tot invoering van een Europese Natuurherstelwet zijn vandaag onduidelijk.

Als laatste impactscenario verwijst de spreker naar de mogelijkheid dat de ontwikkelde toekomstvisie van het Vlaams Park niet strookt met andere plannen, zoals de uitbreidingsplannen van een bestaand bedrijf of de aanleg van nieuwe infrastructuur. De spreker geeft het voorbeeld van een bedrijf dat recent informeerde bij het lokale bestuur over een uitbreiding en toen het voorbarige antwoord kreeg dat die uitbreiding zou interfereren met de plannen tot oprichting van een Vlaams Park. De nood aan transparantie en communicatie, zeker bij lokaal overleg, moet daarom benadrukt worden.

Een ander voorbeeld betreft het Landschapspark Zwinstreek. Dat doorkruist mogelijk allerlei andere plannen en initiatieven rond de zoektocht naar nieuwe bedrijventerreinen of de nieuwe havenspoorlijn. De impact is momenteel een groot vraagteken. Er is bijgevolg heel wat tegenkanting tegen het proces zoals het nu loopt.

8.5. Conclusie

Voka is niet a priori gekant tegen Vlaamse Parken maar het proces verloopt vandaag niet transparant en niet democratisch. De nodige waarborgen ontbreken in het huidige ontwerp van decreet. De strikte timing roept vragen op en helpt niet om een lokaal draagvlak te creëren. Als de overheid kiest voor natuur en landschap met mogelijke impact op de toekomstige bedrijfsvoering van ondernemingen of op andere economische plannen, dan moet het worden uitgeklaard en in voorkomend geval moet er een flankerend beleid tegenover staan. Tot slot roept de spreker op om bewust te zijn van de verschillende zaken die zich op Europees niveau afspelen en die een invloed kunnen hebben op de bestaande spelregels vandaag.

II. Vragen van de leden

1. Tussenkomst van Steven Coenegrachts

Steven Coenegrachts heeft in eerste instantie een aantal vragen en opmerkingen aan het Agentschap voor Natuur en Bos. De beginfilosofie rond het concept parken was de erkenning van parken. De vraag op het moment dat er nog geen decretaal kader was, was wat een erkenning precies betekende. Ondertussen is het traject richting een decreet gegaan en heeft de Vlaamse Regering een ontwerp van decreet voorgelegd. De spreker heeft daarover volgende vragen.

Wat gebeurt er met die erkenningen als het ontwerp van decreet niet wordt goedgekeurd? Waarom is er niet overwogen om de uiterste termijn van indiening, 31

mei, uit te stellen tot na de goedkeuring van dit ontwerp van decreet? Dat zou de lokale besturen wat meer zekerheid en rust geven. Is er studiewerk verricht naar de economische impact van een erkend Vlaams Park? Op welke basis wordt gezegd dat dit de werkgelegenheid ten goede komt? Wat betekenen die landbouwverdienmodellen meer concreet?

Aan Natuurpunt stelt Steven Coenegrachts de vraag hoe men een democratisch deficit kan vermijden als de gemeenten, die toch als enige instantie democratische verkozenen heeft, niet vertegenwoordigd zijn in een parkbureau. Men heeft als parkbureau rechtspersoonlijkheid, budgetten en impact op de omgeving. De stuurgroep van het Nationaal Park Hoge Kempen is uitgebreid – alle gemeenten zijn vertegenwoordigd – en werkt vrij behoorlijk. Waarom heeft Natuurpunt lokale besturen soms liever niet in de gebiedscoalitie?

Via het instrument soortenbescherming kan de natuur zich uitbreiden binnen de huidige regelgeving. Ziet het Nationaal Park Hoge Kempen effecten van een uitbreidende natuur naar de vergunningenverlenende praktijk, bijvoorbeeld de vestiging van bedrijven? Wat is het groter kader?

Wat is de meerwaarde van de rechtspersoonlijkheid van een parkbureau? Dreig je met de verplichtingen van de decretaal verankerde doelstellingen niet te verzeilen in situaties waarbij de parkbureaus zich in bepaalde vergunningsaanvragen gaan verzetten, net om hun doelstellingen te realiseren, bijvoorbeeld bij een aanvraag tot uitbieding van een bedrijf? Op die manier kunnen gemeenten schijnbaar tegelijk beroep aantekenen tegen vergunningen die ze geacht worden te beoordelen?

De richtlijnen van IUCN zijn volgens de Raad van State te vaag overgenomen in het ontwerp van decreet. Bestaat bijgevolg geen risico op te grote interpretatiemogelijkheid van de rechtscolleges bij de beoordeling van vergunningen?

Steven Coenegrachts besluit met een insteek vanuit Limburg. De provincie Limburg, die momenteel aan haar beleidsvisie 'Ruimte Limburg' werkt, heeft al gesteld dat bedrijventerreinen gelegen in Landschapsparken het best geneutraliseerd en herbestemd worden. De juridische implicaties, waarvoor ook Voka heeft gewaarschuwd, kunnen verregaand zijn voor het economisch weefsel.

2. Tussenkomst van Bruno Tobback

Bruno Tobback merkt op dat de globale aanpak van de Nationale Parken niet meteen de meest efficiënte is geweest. De aanvraag tot kandidaturen is gebeurd voor men goed wist wat alles inhield. Hij hoopt dat dit de verdere uitrol niet hypothekeert, temeer daar er bij een groot deel van de bevolking vraag is naar een dergelijk concept. Er zijn bezorgdheden, maar dat neemt niet weg dat er een draagvlak is.

De spreker meent dat een aantal bezorgdheden losstaan van het verhaal van de Nationale Parken, bijvoorbeeld de ruimtelijke ambities van lokale besturen of de verschuiving van bedrijventerreinen die ook zonder het concept van de Nationale Parken verder ontwikkeld kunnen worden. Hoge feitelijke natuurwaarden en soortenbeschermingsregels bestaan vandaag al buiten de context van een Nationaal Park en hebben al een juridische impact op het omgevingsbeleid. De vraag is of het net niet efficiënter en nuttiger zou zijn dat er een kader van Nationale Parken wordt gecreëerd omdat men dan zowel de uitdagingen, de inspanningen en de opportuniteiten aan elkaar kan koppelen. Wat is de visie van de juridische deskundigen daarop?

Wat betreft de potentiële problemen aangehaald door de landbouworganisaties, vraagt de spreker of in het Nationaal Park Hoge Kempen de landbouw effectief

onder druk staat. Hij meent dat de landbouw in het Nationaal Park niet is verdwenen. Het begrip 'impact' dient dan ook gerelativeerd te worden. Impact hoeft niet binair te zijn in de zin van ofwel blijven ofwel verdwijnen. Er kunnen ook gewoon een aantal aanpassingen aan de bedrijfsvoering worden gevraagd.

Tot slot heeft Bruno Tobback een vraag over de sancties bij het niet halen van de doelstellingen die worden vooropgesteld in de op te maken masterplannen. Gaan die sancties verder dan het inhouden van subsidies of erkenningen? Bestemmingswijzigingen of het verhuizen van bedrijven van rechtswege kunnen in principe niet. De spreker verbaast zich dan ook over het geweklaag van vele instanties en partijen, aangezien er weinig of geen harde maatregelen voorzien zijn in de decretale uitrol van de Nationale Parken.

3. Tussenkomst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts stelt dat er in de uiteenzettingen een aantal elementen aanwezig waren die haar bezorgdheden hebben onderbouwd. Er is volgens haar wel degelijk een ernstige impact op de diverse actoren van het grondgebruik in een Landschapspark.

Een eerste vaststelling op basis van de ervaringen in het Nationaal Park Hoge Kempen is dat er zonder druk of doelen van bovenaf, maar integendeel van onderuit is gekeken hoe het gebied versterkt kan worden. Dit is de kracht van een dergelijk proces. De gemeenten hebben ook een belangrijke rol, zij weten wat er leeft. Er wordt in het ontwerp van decreet aangegeven dat de helft van de vertegenwoordigers gemeenten moeten zijn, maar de spreker vraagt zich af of er zekerheid is dat de gemeenten die in het park gelegen zijn, ook effectief betrokken zullen zijn in heel het proces en in het parkbureau.

Vervolgens staat Tinne Rombouts stil bij de autonomie van de gemeenten. Als een individuele, niet-overheidsgebonden eigenaar beslist om te participeren in een park en dus op het grondgebied van de individuele eigenaar bepaalde doelen uit het masterplan vooropstelt, wat gebeurt er dan als die doelstellingen tegenstrijdig zijn aan de doelstellingen van de gemeenten voor dat gebied? Kan die situatie ontstaan? Welke bescherming geldt voor wie? Kan de gemeente aangeven dat haar autonomie wordt geschonden in dat geval? Zijn er, specifiek voor het Nationaal Park Hoge Kempen, gronden opgenomen in het Nationaal Park gelegen op het grondgebied van gemeenten die niet in het Nationaal Park vertegenwoordigd zijn?

In verband met de partnerschappen wordt volgens de spreker de indruk gewekt dat van onderuit wordt vertrokken, maar op een bepaald moment wordt de omslag gemaakt van gebiedscoalities naar parkbureaus. Een gebiedscoalitie kan anders samengesteld zijn dan een parkbureau. Een gebiedscoalitie dient een parknota in die al dan niet wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Vervolgens dient allicht de gebiedscoalitie een masterplan en operationele plannen in. Na een eventuele erkenning gebeurt de uitvoering echter door het parkbureau. Er kunnen dus met andere woorden partners in het parkbureau zitten die het masterplan niet hebben goedgekeurd. De spreker vraagt zich af of dat correct is.

Er wordt rond de afbakening van Nationaal Park omschreven dat er zones en natuurkernen zijn. Die laatste zijn duidelijk omschreven, maar over de zones zijn er geen uitspraken. Hoe zal er, bijvoorbeeld door het ANB, worden omgesprongen met die zones? Wat is het juridische statuut van 'zones'?

Qua doelstellingen werd er volgens de spreker enerzijds aangegeven dat er instandhouding en ontwikkeling van natuur dienen te gebeuren: de instandhouding van inheemse soorten, de implementatie van Europese en internationale doelstellingen en de biodiversiteitstrategie 2030. Anderzijds moet er een uitbreiding van

een aantal hectare gebeuren en moet 75 procent van het grondgebied type 3 of type 4 worden. Dat wordt in masterplannen en operationele plannen opgenomen.

Tinne Rombouts heeft daarover een aantal vragen. Wat is het gewicht van de plannen die door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd? In de verantwoording aan de Raad van State staat dat het zou gaan om niet-kaderstellende beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Zijn juristen het erover eens dat het gaat beleidsmatig gewenste ontwikkelingen? Als dat zo is, heeft dat een uitwerking op de verguningsprocedures? Is het daarom niet aangewezen dat er in het masterplan en in de operationele plannen een financiële impactanalyse gebeurt?

Het doel van het ontwerp van het decreet is onder andere de uitbreiding van natuurkernen en beheertypes. Worden vergunningen, zowel nieuwe als hervergunningen, van bedrijvigheden onderworpen aan de nieuwe natuur die in die omgeving aanwezig zal zijn? Dat gaat over de natuurtoets waarvan sprake en over het voorzorgprincipe. Wordt het Natuurdecreet van toepassing op de al bestaande bedrijven die daar aanwezig zijn? Wat is relatie tussen dat gegeven en artikel 8, dat stelt dat er geen impact kan zijn?

Het parkbureau kan rechtshandelingen stellen. Klopt het dat gronden die al dan niet in herbevestigd agrarisch gebied liggen, in landbouwgebruik en in eigendom van een landbouwer, onteigend worden? Hetzelfde voor bedrijfsterreinen? Het advies van Landelijk Vlaanderen vraagt bijvoorbeeld om maatregelen met kracht van wet uit te sluiten.

In artikel 8 staat dat er een aantal zaken bescherming moeten gelden, maar dat wordt gevolgd door "behoudens anders overeengekomen". Hoe moet dat geïnterpreteerd worden, wie kan met wie wat overeenkomen?

Wat als het Grondwettelijk Hof het decreet onderuit haalt? De bepalingen rond de inspraak die voorzien is in het ontwerp van decreet zou een grond kunnen zijn voor vernietiging, aldus de spreker. Wat zijn de gevolgen hiervan?

Er zijn een aantal momenten voorzien waar het masterplan zou kunnen worden bijgestuurd, bijvoorbeeld tijdens een evaluatie na een goedkeuring. Wie oordeelt over die eventuele bijsturing? Moet hier een participatie aan vooraf gaan? Kan de Vlaamse Regering zelf een masterplan bijsturen?

Er werd gesuggereerd om degenen die een kandidatuur hadden ingediend ook de kans te geven zich in te schrijven in het ontwerp van decreet. Volgens Tinne Rombouts zou de Raad van State van oordeel zijn dat iedereen de kans moet krijgen zich opnieuw in te schrijven. Wat is de visie van de juristen daarop?

Een van de doelstellingen die geformuleerd worden is een internationale uitstraling. Een Landschapspark valt onder categorie II van IUCN, een Nationaal Park valt onder categorie II en V. In welke mate kan wijzigende Europese regelgeving vanuit IUCN impact hebben op de gebieden die vandaag in Vlaanderen worden afgebakend? De spreker geeft het concrete voorbeeld van de biodiversiteitsstrategie 2030. De herstellwet werkt verordenend en zal dus beschermende zones opzoeken. Kan Europa bepalen dat bepaalde zones in Vlaanderen extra voorwaarden krijgen opgelegd? Kan Vlaanderen, op basis van dit ontwerp van decreet, de erkenning en de financiering, en zonder de tussenkomst van het parkbureau, die gebieden zelf aanmelden bij Europa, gesteld dat Europa een oproep doet voor een project?

Algemeen rijst volgens Tinne Rombouts de vraag of de Europese regelgeving in voorkomend geval ook betrekking zal hebben op de eerder vernoemde 'zones', en niet alleen op de natuurkernen.

4. Tussenkomst van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege stelt dat de Groenfractie, in tegenstelling tot sommige partijen in de Vlaamse Regering, wel voorstander is van een afbakening van Vlaamse Parken en Landschapsparken. Het is immers de bedoeling dat de uitwerking zo goed mogelijk gebeurt en dat in die parken topnatuur wordt gerealiseerd. De voordelen van dergelijke grote gebieden kan slechts behaald worden als er topnatuur aanwezig is. Daarover zou volgens de spreker de discussie moeten gaan.

Een eerste vraag aan de sprekers van het ANB en Natuurpunt betreft de realisatie van die topnatuur. Die doelstelling staat in het Vlaamse regeerakkoord en in de begeleidende nota bij het ontwerp van decreet. Kunnen de doelstellingen voor natuur gerealiseerd worden met het huidige ontwerp van decreet? Waarom wel of waarom niet?

Mieke Schauvliege begrijpt dat er een oproep is gelanceerd voor vier Vlaamse Parken. Zij wil weten hoeveel Vlaamse Parken er in Vlaanderen mogelijk zijn. Een aantal van de huidige kandidaturen omvat eenzelfde natuurtypologie en ze liggen bovendien maar in een paar provincies. Enkele provincies krijgen niet de winst van meer natuur. Kan het ANB zeggen waarom er niet nog meer wordt ingezet op een ruimtelijke spreiding? Kan het ANB ervoor zorgen dat alle natuurtypologieën die in Vlaanderen voorkomen in die gebieden worden omvat? De natuurpareltjes die we willen realiseren, moeten volgens Mieke Schauvliege representatief zijn voor de natuur die Vlaanderen omvat. Als dat zou worden ingeschreven in het ontwerp van decreet, zou dat dan leiden tot andere gebieden? Waar moeten we naartoe werken?

Het eerste voorontwerp van decreet werd gewijzigd, stelt Mieke Schauvliege. Een aantal voorwaarden werd aangepast. Eerst ging het over 10.000 hectare. Daar werd aan toegevoegd dat daarvan kan worden afgeweken. De aanpassing gaat ook over de toevoeging van type 3. De oorspronkelijke bedoeling was dat alles beheersplan type 4 moest zijn. In het advies van de Raad van State leest Mieke Schauvliege dat het geen goed idee is om cruciale keuzes – onder andere de oppervlakte en het niveau waarop het beheer wordt uitgevoerd, maar ook hoe de aanduiding gebeurt en of er governance is – niet in het ontwerp van decreet zelf vast te leggen maar om het over te laten aan de uitvoeringsbesluiten. Mieke Schauvliege vraagt wat het standpunt van het ANB daarover is en hoe ervoor kan worden gezorgd dat het ontwerp van decreet toch nog wordt opgeladen met een aantal dingen waarvan de Raad van State vond dat ze belangrijk genoeg waren om niet in de uitvoeringsbesluiten te worden opgenomen.

Mieke Schauvliege wil weten of met wat er nu op tafel ligt en met de uitvoeringsbesluiten de noodzakelijke kwaliteit kan worden bereikt die nodig is om topnatuur te realiseren. Hoe kan men de achterpoortjes dichttimmeren om zo kwaliteit te garanderen?

Mieke Schauvliege richt zich tot de juristen. De Raad van State stelde dat een aantal criteria werden versoepeld ten opzichte van de eerste en tweede versie, maar ook ten opzichte van de projectoproep. Dat druist in tegen het gelijkheidsbeginsel. Dat is ook wat de Minaraad en de natuurbeweging zeggen. Wat is het standpunt van de juristen? Zal de versoepeling aanleiding geven tot juridische aanvechtingen van het decreet? Kan dat eventueel nog worden opgevangen in het ontwerp van decreet dat nu op tafel ligt?

Mieke Schauvliege vernam van Natuurpunt dat een aantal parken die niet hebben meegedaan, zijn afgefallen. Maar nu zijn de criteria aangepast. Welke parken zijn er afgefallen? Hoeveel parken? In de memorie van toelichting staat dat ze ook na

de aanpassing niet zouden voldoen. Maar nu wordt iets anders gezegd. Kan dat worden toegelicht en gespecificeerd?

Voor de samenstelling van het parkbureau was er het idee dat er 50 procent gemeentebesturen zouden zijn en 50 procent andere vertegenwoordigers. Maar volgens Mieke Schauvliege is er een opmerking dat er een oververtegenwoordiging is van de gemeenten. Of is er eerder een ondervertegenwoordiging van de gebiedsbeheerders? Mieke Schauvliege vindt het vreemd dat het de gemeenten moeilijk zou worden gemaakt om deel te nemen aan die parkbureaus. Zij vindt het belangrijk dat de lokale besturen daar hun rol in opnemen. Als het probleem de ondervertegenwoordiging is, hoe kan dat dan worden opgelost?

Mieke Schauvliege heeft voorts een vraag voor de landbouworganisaties. Er is al veel gepalaverd over artikel 8. Men zegt dat er geen bijkomende wetgeving of geen extra verstrenging van de wetgeving komt. Maar Natuurpunt stelt voor om de "nadere regels" uit het laatste zinnetje van artikel 8 te schrappen. Mieke Schauvliege vraagt of de mensen van de landbouworganisaties dit voorstel oké vinden. Vinden zij het voldoende om ervoor te zorgen dat volgens hen de bedreiging van de nieuwe regelgeving zou verdwijnen?

De landbouworganisaties vrezen in verband met artikel 25 sanctionering. Mieke Schauvliege zegt dat niet goed te begrijpen en wil weten wat de landbouworganisaties dan wel voorstellen. Willen zij dat artikel geschrapt zien? Mieke Schauvliege vindt het zeer eigenaardig dat de Vlaamse overheid subsidies verleent en ondersteuning biedt voor de Vlaamse Parken, om het dan goed te vinden dat er niet aan de parknota en de managementplannen wordt voldaan.

Mieke Schauvliege hoort de landbouworganisaties ook over bedreigingen en over dingen die buiten de speciale beschermingszones zouden worden gerealiseerd. Ziet de landbouw de afgebakende SBZ's dan niet als gebieden waar Vlaamse natuurdoelstellingen op kunnen worden gerealiseerd? En zo niet, waar dan wel?

Natuurpunt zei dat het draagvlak voor een van de Nationale Parken was onderzocht. 70 procent van de mensen vond het prima. Mieke Schauvliege vraagt aan het ANB of er nog ander draagvlakonderzoek is gebeurd. Is dat niet een oplossing om op alle weerstand een antwoord te bieden?

Mieke Schauvliege hoort dat men ook vindt dat er een openbaar onderzoek moet worden gevoerd naar de masterplannen. Daarin is niet voorzien in het ontwerp van decreet. Kan dat worden opgelost met een amendement op het huidige ontwerp van decreet? Wat is dan de impact op het lopende proces?

De gebiedscoalities zouden opnieuw moeten worden gedefinieerd en er zou een tegenspraak zijn tussen gebiedscoalities en parkbureaus. Klopt het dat dat te regelen valt via het uitvoeringsbesluit? Wat is de impact op het lopende proces?

Voka had het helemaal niet over de troeven van een Nationaal Park. Nochtans toont heel wat onderzoek, ook internationaal, aan dat die er zijn. Men vertelt een verhaal van bedreigingen, die eerder te maken hebben met de algemene milieuregelgeving, dan met de afbakeningen van de Nationale Parken. Hoe worden de troeven vertaald naar de leden? De vraagsteller verwijst naar het enige, maar ongelooflijk succesvolle verhaal dat Vlaanderen rijk is. Is Voka verder bereid om daaraan mee te bouwen?

5. Tussenkomst van Inez De Coninck

Volgens *Inez De Coninck* past de timing, die sommigen een onlogische manier van werken noemden, perfect bij de bottom-upfilosofie die meerdere sprekers waardevol vinden.

Over artikel 8 werd gesteld dat het kan worden overruled door een delegatie aan de Vlaamse Regering via een besluit van de Vlaamse Regering. Kan dat juridisch wel? De vrees voor artikel 5 lijkt onterecht, want dat zou betekenen dat er geen rechtszekerheid meer is voor decreten. Als alles via de regering moet verlopen, wordt bovendien de democratie uitgehold.

Matthias Strubbe stelde dat een masterplan kan worden ingezet als een beleidsmatig gewenste ontwikkeling en kan worden meegenomen bij het al of niet vergunnen. De Raad voor Vergunningsbetwistingen verklaarde in een arrest echter het invoeren van een BGO door de gemeente Rijkevorsel onwettig. Bovendien stelt de memorie van toelichting van het ontwerp van decreet expliciet dat dit niet kan gezien worden als een BGO en garandeert artikel 8 dat er geen extra regels mogen worden opgelegd. Moet het masterplan dan niet worden vertaald in een beleidsplan om in vergunningen of planningsinitiatieven te worden meegenomen?

Filip De Preter lichtte uitvoerig de gebiedscoalitie toe. Is een verduidelijking over instappen en uittreden, bijvoorbeeld van particuliere grondeigenaars, via een amendement nodig?

De ontwikkeling van feitelijke natuurwaarden in natuurkernen en de groenblauwe dooradering in de Landschapsparken is beslist beleid. Natuurkernen zijn uiteraard beperkt tot gebieden die al een bescherming kennen en waarvoor de Vlaamse overheid al doelstellingen heeft vastgelegd. Wat zouden de gevolgen zijn als de Vlaamse natuurdoelstellingen in door Vlaanderen aangeduide gebieden niet zouden worden gerealiseerd?

Wat betreft de inspraak verwees Tinne Rombouts naar het Verdrag van Aarhus, dat geldt in het milieurecht. Is die inspraak breed genoeg, volstaat het om daarnaar te verwijzen of moet het ontwerp van decreet geamendeerd worden?

De landbouw ventileert veel bezorgdheden over dit ontwerp van decreet. Kan het Algemeen Boerensyndicaat toelichten in hoeveel parken en parkbureaus het participeert om zo mee de pen te voeren? Boerenbond vermeldde het Nationaal Park Hoge Kempen waar 21 jaar geleden landbouw onmogelijk werd gemaakt. Waarom stapte de spreker, in zijn toenmalige rol als burgemeester, dan mee in dat verhaal? Ook Voka vermeldde het Nationaal Park Hoge Kempen en de herlokalisatie van het bedrijventerrein. Was die herlokalisatie het gevolg van het feit dat het in een Nationaal Park ligt of was het gewoon niet de juiste plaats voor een bedrijventerrein?

6. Tussenkomst van Stijn De Roo

Ook *Stijn De Roo* heeft nog vragen. Algemeen wil hij van de sprekers horen wat hun reactie is op de presentaties van de andere sprekers.

Hij vraagt zich af of het effectief wel zo gemakkelijk is voor een gemeente om uit het engagement te stappen. Zodra men een bepaalde natuurwaarde vooropstelt en daar ook een aantal vastleggingen voor doet, bijvoorbeeld in een natuurbeheerplan, lost het uitstappen niets op. Dat betekent dat er na het instappen geen weg terug is.

Stijn De Roo gaat in op de vraag van Inez De Coninck over de BGO versus het beleidsplan. In een omgekeerde redenering zou de BGO of het masterplan zelf

geen uitvoering kunnen geven en is er telkens een beleidsplan nodig. Hij vraagt zich bijgevolg af wat de waarde van dat masterplan is. De discussie over wanneer het om een beleidsmatig gewenste ontwikkeling gaat en of het een masterplan of beleidsplan is, vindt hij boeiend. Als het een beleidsplan zou zijn, dan is de vraag wat men met dat masterplan zou willen doen.

Ten slotte heeft hij een opmerking over de presentatie van Natuurpunt, waar melding werd gemaakt van de studie rond het draagvlak voor een Nationaal Park. Is er in die studie ten aanzien van de steun voor toerisme in een aantal gemeenten zoals Berlaar, Bornem, Denderleeuw, Dendermonde, Puurs, Sint-Amands en Willebroek, ook specifiek gepolst naar het draagvlak voor een Nationaal Park? In de opgesomde gemeenten is het toerisme niet alleen gericht op natuur. Het kan ook zijn dat het over een studie gaat die hem nog niet bekend is. Als het over toerisme zou gaan, wat veel breder gaat dan Nationaal Park waar de natuurdoelstelling de hoogste is, is er dan wel degelijk een studie rond een draagvlak Nationaal Park?

III. Antwoorden door de sprekers

1. Antwoorden door Dries Gorissen en Els Hofkens

Dries Gorissen van het ANB geeft mee dat de dossiers die in de procedure zijn afgefallen aan meer dan een criterium niet voldeden en dat die wijziging van enkele criteria daar geen enkele invloed op heeft. In Vlaanderen waren er 23 kandidaturen, zowel voor het statuut van Nationaal Park als Landschapspark. Daarbuiten is er geen ruimte meer voor kandidaturen die zowel voldoende omvang als voldoende kwaliteit hebben, om mee te dingen naar de statuten met de criteria zoals die zijn geformuleerd in het ontwerp van decreet.

Het wettelijke kader voorziet ook in de mogelijkheid om een nieuwe oproep te lanceren zodat nieuwe kandidaten die vandaag zouden afvallen, in de toekomst opnieuw kunnen kandideren. Er zijn best wel wat coalities waarin de Vlaamse overheid actief participeert vanuit haar terreinen, beleidsopgave en beleidsinstrumentarium. Die samenwerking kan ook worden voortgezet zonder dat een statuut van Landschapspark of Nationaal park wordt gerealiseerd.

Als het over inspraak gaat, erkent het ANB het belang van een sterke lokale betrokkenheid. Een van de sterktes van dergelijke parken is dat zij alle actoren rond de tafel brengen en een gezamenlijke agenda uitbouwen, vertrouwen opbouwen en zo voor een deel een antwoord kunnen bieden op lokale noden, behoeften en bekommernissen, maar ook kunnen inspelen op de opportuniteiten die een regio biedt.

In de volledige procedure wordt inspraak voorzien bij de opmaak van de parknota, het managementplan en het operationeel plan, maar ook structureel bij een governance-model dat wordt uitgetekend voor de structurele samenwerking binnen het partnerschap zodra er een erkenning wordt verkregen. Die elementen worden door de onafhankelijke jury bekeken en worden als belangrijk aangestipt bij de beoordeling van de parkkandidaturen. Die inspraak in het BVR wordt verder uitgewerkt. Een volwaardig openbaar onderzoek is geen verplichting om invulling te geven aan de belangrijke noodzaak aan voldoende inspraak van lokale actoren en lokale bevolking, die het ANB absoluut onderschrijft.

De spreker verduidelijkt welke erkenning men voor ogen had vooraleer er sprake was van een ontwerp van decreet. Er werd toen gemikt op een kwaliteitslabel op basis van een lokale coalitie die een gezamenlijke ambitie uitschrijft. De ervaringen en resultaten in het Nationaal Park Hoge Kempen waren daarbij het voorbeeld, net zoals de omschrijving zoals die in het regeerakkoord bepaald is.

Met het initiatief wilde men ook duidelijkheid brengen en die veelheid aan coalities en zelfverklaarde labels op het terrein structureren door de instelling van de twee statuten: enerzijds die van Landschapspark en anderzijds die van Nationaal Park. Als er geen decreet komt, kan, volgens de informatie waarover het ANB beschikt, ook de Vlaamse Regering die kandidaturen goedkeuren.

De timing is een beslissing die politiek wordt genomen. Voor het tewerkstellingsaspect verwijst de spreker naar zijn collega Els Hofkens.

Dries Gorissen gaat in op de zonering in het kader van Nationale Parken, met enerzijds de natuurkernzones, waarvan de invulling als vrij duidelijk werd omschreven, ook met de taakstelling, en anderzijds de zones. Die zones omvatten plekken die geen deel uitmaken van een natuurkernzone, dus van de strikte contouren van een Nationaal Park, maar waar men mogelijk een interferentie ziet met het Nationaal Park, of een meerwaarde, bijvoorbeeld door het mee uitbouwen van onthaalzones of door rond vermarkting of landschap te werken. Dat zijn dus zones die op initiatief van de lokale coalitie aangeduid kunnen worden en waar een bepaalde link met een Nationaal Park gelegd kan worden of een meerwaarde gecreëerd kan worden ten aanzien van dat Nationaal Park, of vanuit het Nationaal Park dat dan in de omgeving wordt gerealiseerd.

IUCN is een mondiale natuur- en ledenorganisatie, met wereldwijd ongeveer 1400 leden, die niet verbonden is met het Europese beleid. Er is dus ook geen doorwerking naar dat Europese beleid.

Dries Gorissen gaat in op de hefboom vanuit dit ontwerp van decreet naar de realisatie van natuur. De parken gaan aan de slag met de bestaande taakstelling en het beslist beleid, maar via hun lokale werking kunnen zij faciliteren in samenwerking en in het aantrekken van middelen en instrumenten die kunnen zorgen voor een versnelling en een versterking van het draagvlak om die natuur te realiseren op korte termijn.

Hij geeft verduidelijking bij een goede geografische spreiding. De criteria die zijn opgesteld voor oppervlakte en kwaliteit en die volgens het ANB belangrijk zijn voor het maken van een geloofwaardig stelsel dat in een internationale context overeind en geloofwaardig blijft, zorgen ervoor dat je voor de Nationale Parken al snel bij de natuurrijke regio's terechtkomt. Dat is geen evenwichtige geografische spreiding en daardoor worden de regio's in Vlaanderen met meer natuur nog extra in beeld gebracht.

Het aantal Nationale Parken is niet bepaald, maar het moet gaan over kwalitatief hoogwaardig uitgestrekte gebieden die ook internationaal de toets kunnen doorstaan. Het geheel zal dus geloofwaardig moeten zijn, waardoor het aantal vrij beperkt zal zijn. Hij maakt de vergelijking met Frankrijk, waar tien Nationale Parken zijn aangeduid.

Els Hofkens verduidelijkt welke mogelijkheden het programmateam ziet voor tewerkstelling en verdienmodellen zoals bij de landbouw. Ze geeft een aantal voorbeelden, zonder limitatief te zijn. Men denkt aan het inzetten op de verbreding van de landbouw, mogelijkheden rond plattelandsgoederen en -beleving, streekproducten, het landschapsbeheer inpassen in het verdienmodel – uiteraard als men dat zelf ook wenst –, inzetten op zorgboerderijen, en het eventueel verschuiven naar meer landschapsinclusieve of biologische landbouw, maar telkens met de opmerking dat het niet gaat om een opgelegde piste, maar wel om een keuze van de bedrijfsleiders zelf. Ze benadrukt ook het inzetten op meer mogelijkheden rond toeristische ontwikkelingen, want met een erkenning zijn er meer mogelijkheden voor het nemen van privéinitiatieven of om verder in te spelen op de mogelijkheden die de omgeving van de natuur of het landschap biedt. Tegelijkertijd is er een piste naar

ondernemerschap en tewerkstelling die meer inzetten op welzijn om tegemoet te komen aan de zichtbare nood aan en vraag naar bosbaden, yogasessies en natuurcoachesbeleving in de buitenruimte.

Ze heeft het vervolgens over de verdienmodellen. De erkenning van Vlaamse Parken is voor de VLM slechts een aanzet om de mogelijkheden voor alternatieve verdienmodellen verder te gaan bekijken en onderzoeken, ook aan de hand van de concrete erkende parken. Er is voorzien in een aantal projecten die dat verder gaan onderzoeken, in samenspraak en in afstemming met de vragen en wensen van de parkbureaus en geïnteresseerde bedrijfsleiders.

Els Hofkens verduidelijkt het verschil tussen een gebiedscoalitie en een parkbureau. Een gebiedscoalitie is een vrijwillige en spontane samenwerking tussen de lokale partners die het initiatief nemen om tot een kandidatuur te komen en zodra de kandidatuur verder wordt ontwikkeld, een verdere samenwerking ontplooiën. Het kan inderdaad zijn dat een partner zegt dat het niets voor hem of de organisatie is, of dat net andere mogelijke partners en actoren in die regio in die ontwikkeling geïnteresseerd zijn en zich aansluiten. Tijdens die kandidatuurvorming kan de gebiedscoalitie zich verder ontwikkelen en wordt er gekeken welke partners er echt voor willen gaan. Het is de coalitie die beslist om de kandidatuur in te dienen. Op het moment dat ze erkend worden, zetten ze de samenwerking in die coalitie om in een parkbureau en het bijhorende bestuursorgaan. Het parkbureau gaat dus in werking zodra er een erkenning is.

Ze geeft duiding bij de passage in artikel 8 “behoudens anders overeengekomen”. Dat betekent dat er geen impact is op de fungerende regelgeving, maar als er met een eigenaar of een andere zakelijkrechthouder in het gebied wordt overeengekomen dat bepaalde stappen wel gezet kunnen worden, het initiatief daartoe dan kan genomen worden. Het is dus geen verplichting.

Wie de master- en operationele plannen kan wijzigen en wat de impact is van de Vlaamse Regering, zijn aspecten die geregeld worden in het uitvoeringsbesluit. Dat ligt vandaag niet voor en is een eerste principiële keer goedgekeurd door de Vlaamse Regering. In dat uitvoeringsbesluit is opgenomen dat het masterplan en operationeel plan gewijzigd kunnen worden op het voorstel van het parkbureau. Het is een voorstel dat voorgelegd wordt aan de Vlaamse Regering. Die kan dat volledig of gedeeltelijk goedkeuren, maar het is niet bepaald dat de Vlaamse Regering op hetzelfde moment bepaalde zaken kan gaan opleggen.

Ze verwijst naar het antwoord van Dries Gorissen op de vraag hoeveel Nationale Parken er mogelijk zijn. De criteria voor de Landschapsparken zijn anders. Er wordt vooral naar streekidentiteit en landschapskwaliteit gekeken. Er is een oefening gebeurd van wat dat potentieel kan zijn. Een eerste zicht daarop was er al toen de kandidaturen binnenkwamen bij de oproep. Op dat moment waren dat dertien kandidaturen verspreid over heel Vlaanderen. Zonder er een exact aantal op te plakken, komen er mogelijk een tiental parken in aanmerking. Het gaat niet alleen over de kwaliteiten van het landschap op zichzelf, maar het hangt ook af van de lokale actoren en partners ter plaatse, meer bepaald of zij de wens hebben om een erkenningen te krijgen als Landschapspark. Daar heeft men minder invloed op, en bijgevolg geldt hetzelfde voor het verzekeren van de spreiding over Vlaanderen. Tegelijkertijd hoopt men met de eerste erkenning de regio's die nu nog onzeker zijn ervan te overtuigen om zich op te geven voor een mogelijke tweede ronde en zodoende de spreiding over Vlaanderen beter te realiseren. Volgens haar is dat op de zaken vooruitlopen, aangezien op dit moment nog niet is geweten waar de eerste erkende Landschapsparken en Nationale Parken zich gaan bevinden.

Wat het onderzoek naar een mogelijk draagvlak betreft: in de Maasvallei is ook nog een onderzoek gebeurd, ook veeleer vanuit een toeristische invalshoek. Daar

is ook gepeild hoe de bewoners stonden tegenover de bescherming van de natuur. 70 procent steunt het toerisme in de regio en 92 procent wil dat de natuur beschermd wordt. De VLM wil ook meegeven dat ze verder onderzoek naar een mogelijk draagvlak zal bekijken.

Op dit moment staat in het uitvoeringsbesluit, dat principieel is goedgekeurd, dat de erkenningen gepubliceerd worden in het Staatsblad, maar dus niet de plannen.

2. Antwoorden door Peter Symens

Peter Symens verduidelijkt dat de studie waarnaar hij verwees, een studie is van Toerisme Vlaanderen. Ze stelde, als enige, letterlijk de vraag: "In hoeverre steunt u het idee van een Nationaal Park Scheldevallei?". Willebroek scoorde met 63 procent het laagst, Hemiksem met 81 procent het hoogst. Gemiddeld gaven de respondenten 70 procent steun voor het Nationaal Park. Andere studies, bijvoorbeeld van het ANB over Kruibeke-Rupelmonde, zijn interessant maar niet rechtstreeks gelinkt aan de Nationale Parken.

Wat de vertegenwoordiging in bestuursorganen betreft, pleit Peter Symens ervoor dat gebiedscoalities, in het kader van hun masterplan, zelf een voorstel moeten kunnen doen over de samenstelling. Het moet een evenwaardige en representatieve vertegenwoordiging van alle actoren zijn. In het Grenspark Kalmthoutse Heide bijvoorbeeld, waar ook gemeenten in zetelen, gebeurt de besluitvorming altijd in consensus. Het is logisch dat, als men instapt in een bestuursorgaan, men de doelstellingen en de bestaansredenen van die rechtspersoonlijkheid steunt. Het is een 'coalition of the willing'. Het kan niet dat een bestuursorgaan zou worden gebruikt om beslist beleid opnieuw te contesteren. Sommige gemeenten die radicaal tegen Sigma zijn bijvoorbeeld, vragen een bestuurszetel in het park. Maar die paragraaf is louter uitvoerend. Het Sigmaplan is voor Schelde-Durme de belangrijkste pijler om van 8600 hectare naar 10.000 hectare te groeien. Als daar één partner ergens absoluut tegen is, dan wordt het bestuursorgaan in plaats van een stimulerend een verlamd orgaan. Dat is voor Natuurpunt een grote vrees, en daar wil men garanties voor. Het democratisch gehalte wordt daardoor zeker niet bedreigd. Het Sigmaplan werd immers door democratisch verkozen raden beslist en bekrachtigd. Gemeenten spelen een belangrijke rol in bestuursraden, maar de vraag is of die dominerend moet zijn. Het komt er vooral op aan te luisteren naar wat er lokaal leeft en wat de gevoeligheden zijn. Een representatieve en evenwaardige vertegenwoordiging moet ook achter zijn zaak durven te staan.

Een Nationaal Park is een natuurpark, maar het gaat ook over erfgoed, toerisme, private eigenaars. Tot vandaag klonk vooral de vraag om geen landbouwgebied op te nemen in het park. Dat zit momenteel ook niet in de parken. Maar in Sigma voor Durme fase 2, is een RUP in opmaak waar gebieden die vandaag een landbouwbestemming hebben, worden omgezet in groene bestemmingen en worden ingericht als overstromingsgebied met een invulling voor natuur. Dat is beslist beleid dat ook zonder park zou worden uitgevoerd. Een park mag niet de reden zijn om dat opnieuw in vraag te stellen. Het moet een instrument zijn om er op een goede manier invulling aan te geven.

Het voorstel voor een toevoeging aan artikel 5 is geen wijziging. Men vraagt geen aanpassing, maar een verduidelijking, namelijk om in artikel 5 te vermelden dat het geen inbreuk doet aan wat wordt gesteld in artikel 8.

3. Antwoorden door Johan Van Den Bosch

Johan Van Den Bosch beantwoordt de vraag naar verdienmodellen met een aantal voorbeelden. Bij de start van het eerste Nationaal Park in het kleine Zutendaal, had de pastoor een idee. Hij wilde mensen op blote voeten laten lopen en daar 2

euro voor vragen. Vandaag werken op het blotevoetenpad zestien mensen, zonder subsidies maar dankzij die 2 euro. Zutendaal werd ondertussen het groenste snoepje van Vlaanderen en trok investeerders aan als Landal GreenParks en EuroParcs, die aan de rand van het Nationaal Park vakantiehuizen aanbieden. Dat brengt het inwonersaantal van Zutendaal tijdens de weekends van 7200 naar 10.000, waardoor de lokale slager en bakker en het dorpscafé voldoende klanten krijgen om te blijven voortbestaan.

Wat het Nationaal Park Hoge Kempen is voor de Nationale Parken in Vlaanderen, is het hart van Haspengouw voor de Landschapsparken in Vlaanderen.

Veel bedrijven schurken volgens Johan Van Den Bosch aan tegen de typisch Haspengouwse identiteit. Zo wil Cristal Alken alleen nog gerst uit Haspengouw gebruiken. Haspengouw Beef biedt typisch Haspengouws rundsvlees aan. PIPO Appelsappen, in alle supermarkten te koop, is een biofruitbedrijf dat zich volledig identificeert met de kwaliteit van dat Landschapspark Haspengouw. Maar in de buurt van het Nationaal Park Hoge Kempen worden ook huizen te koop aangeboden met de vermelding 'met uitzicht op' of 'nabij'. Notarissen of immobiliënkantoren permitteren het zich zelfs om met 'in' te afficheren, wat uiteraard niet kan, maar het verhoogt wel de waarde van het huis, aldus Johan Van Den Bosch. Binnen een gordel van 300 meter rond het Nationaal Park was in 2010 de prijsstijging van de huizen net iets hoger dan buiten die zone. Die meerwaarde bracht de vijf gemeenten die toen betrokken waren 1,4 miljoen euro extra per jaar op aan registratierechten, successierechten en onroerende voorheffing. Dat is veel meer dan wat die gemeenten elk jaar bijdragen aan het nationaal parkbureau.

Iedereen die een bijdrage kan leveren aan het realiseren van het Nationaal Park, zit in de stuurgroep. Er zijn 32 leden: de 10 gemeentebesturen, maar ook allerlei agentschappen en departementen van de Vlaamse overheid, namelijk De Vlaamse Waterweg, het ANB, Toerisme Vlaanderen, AWW, provinciale diensten, Natuurpunt, Limburgs Landschap, Natuurvereniging Orchis.

Er zijn inderdaad wel effecten op de natuur, aldus Johan Van Den Bosch. Dankzij de inspanningen van het ANB, Natuurpunt en Limburgs Landschap werden om en bij de tienduizend soorten planten en dieren geteld. Johan Van Den Bosch onderstreept dat de terreinen die worden beheerd door het ANB, geen Natura 2000-gebied zijn geworden omdat ze Nationaal Park waren. Het omgekeerde is waar. Men heeft bekeken wat er in die gemeenten aan natuurgebied was, wat er daar aan Vlaams ecologisch netwerk was, wat er aan Natura 2000-gebieden was en pas dan werd de lokale besturen duidelijk gemaakt dat ze daarop konden kapitaliseren, dat ze dat unieke kapitaal konden laten renderen. Het Nationaal Park heeft dus niet geleid tot het aanwijzen van nieuwe Natura 2000-gebieden. Tenzij er een consensus over bestond. Zo konden in RUP's zones van openbaar nut die niet meer nuttig waren worden herbestemd als natuur.

Johan Van Den Bosch wijst erop dat men de Landschapsparken en de Nationale Parken niet mag isoleren van hun omgeving. Ze maken altijd deel uit van een grotere regio. Fiets- en wandelpaden en ook de natuur en de dieren die er leven stoppen niet bij hun grenzen. Altijd moet de relatie worden bekeken tussen het Landschapspark of Nationaal Park en de omliggende regio.

De situatie die Tinne Rombouts aanhaalde dat er mogelijk gronden van het Nationaal Park liggen in een gemeente die niet meedoet, doet zich in de Hoge Kempen niet voor, zegt Johan Van Den Bosch. Misschien is dat bij andere kandidaturen wel het geval, maar dat is niet wenselijk. Johan Van Den Bosch beschouwt dergelijke gemeenten als freeriders: ze profiteren volop van de voordelen, met stijgende vastgoedprijzen, nieuwe investeerders en dergelijke, zonder iets bij te dragen zoals

andere gemeenten doen, die bijvoorbeeld een weg sluiten voor autoverkeer, keuzes maken rond natuurkwaliteit enzovoort.

Stijn De Roo vroeg wat Johan Van Den Bosch heeft geprikkeld of verbaasd. Het antwoord luidt: dat er zoveel is gesproken over het statuut van het masterplan. Maar het masterplan is niet bedreigend, stelt Johan Van Den Bosch. Het is een blauwdruk van wat men binnen 20 of 25 jaar wenst. Dat wordt bepaald samen met de partners uit de coalitie. Zo had Voka Limburg het bedrijventerrein als op te heffen aangemerkt. Dan is het voor een gemeente beter om dat te doen in de figuur van een Nationaal Park. Dat zal de aandacht trekken van de Vlaamse overheid. Nu is er een plan om dat bedrijventerrein, in overleg met de bedrijven, uit te doven.

Het masterplan, benadrukt Johan Van Den Bosch, zet de horizon uit, maar het is vooral een consensusplan van onderhandelde oplossingen. Het is meer dan een inventaris van wat men zal doen. De gemeenten inspireren elkaar daarbij en trekken elkaar naar een hoger peil, zodat ze in Brussel worden gezien. Daar komt volgens Johan Van Den Bosch het Limburgeffect bij kijken.

Het tweede plan, om het Nationaal Park dubbel zo groot te maken, kon kapitaliseren op het vorige plan. Daar is vier jaar aan gewerkt. Ook dat haalde de voorpagina's met soms niet al te fraaie uitspraken. Ook daar moesten de plooiën soms worden gladgestreken en compromissen worden gesloten. Zo'n plan moet altijd een evenwicht vinden tussen ambities en realiteitszin, besluit Johan Van Den Bosch.

Johan Van Den Bosch stelt ook nog vast dat Tinne Rombouts zich door een bezoek van lang geleden aan het Nationaal Park Hoge Kempen heeft laten inspireren. Hij nodigt de commissieleden uit om hun praktijkkennis te actualiseren met een hernieuwd bezoek.

4. Antwoorden door Lode Ceyssens en Hendrik Vandamme

Lode Ceyssens beantwoordt de vraag over de indirecte gevolgen en of die niet sowieso tot bij de landbouw zouden komen in de vorm van directe gevolgen. Hij betwijfelt dat. Hij stelt vast dat de doelstellingen nu van hogerhand worden opgelegd en vreest dat dat in het nadeel van de landbouw zal zijn. De goedkeuring van het masterplan zal wel indirecte gevolgen hebben voor de land- en tuinbouw.

Welke vrees bestaat er in de landbouw met betrekking tot de gevraagde verbindingen? In het Nationaal Park wordt vandaag over maar liefst twaalf verbindende landschappen gesproken, over landbouwplateaus en herbevestigd agrarisch gebied heen. Dat moet worden gerealiseerd door middel van onder meer RUP's. Er is wel degelijk een grote ongerustheid. Zeker omdat er op de vooravond van de indiening nog geen enkele duidelijkheid is over een eventuele landbouwimpactstudie, die volgens Lode Ceyssens toch zeker zou moeten worden gemaakt.

Artikel 25 en de sancties gaan volgens Lode Ceyssens niet alleen over het intrekken van gelden. Hij leest, letterlijk: "verplichting om een beroep te doen op externe bijstand, het opleggen van een verbeterplan, de intrekking van de erkenning of zelfs het verlies van het management van een Vlaams Park". Dat lijkt Lode Ceyssens iets verder te gaan dan alleen het terugvorderen van de subsidies. Hij heeft met artikel 25 vooral willen aantonen dat het verder strekt dan de gevolgen van de erkenning van een Nationaal Park. Artikel 8 zegt heel duidelijk dat er geen directe gevolgen zijn door de erkenning. Maar artikel 25 zegt dat men na zijn erkenning een aantal zaken zal moeten doen en wat de sancties zijn die daartegenover staan. Dat spreekt tegen dat het alleen zou gaan over een stimulerend beleid. Het is een verplicht beleid, waar een sanctionerend beleid tegenover staat.

Een laatste vraag is volgens Lode Ceyssens niet gericht tot Boerenbond maar tot hem persoonlijk, als oud-burgemeester van de gemeente Meeuwen-Gruitrode, die dan Oudsbergen is geworden. Hij maakt een vergelijking tussen de totstandkoming van het Nationaal Park en de werkwijze van vandaag. De eerste denkpistes voor het Nationaal Park kwamen in de jaren 90 van onderaf op tafel. Er werd daarover vijftien jaar overleg gepleegd met de verschillende gemeentebesturen. Er werden nooit van bovenaf doelstellingen opgelegd. Lode Ceyssens was daar als burgemeester niet bij betrokken. Het was een bottom-up gegroeid initiatief van de gemeenten Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek, en van de steden Bree en Maaseik. Samen met het ANB werd toen een eerste project opgestart om in het gebied Dui-nengordel rond de Oudsberg de bestaande natuur op te waarderen. In het project Nationaal Park Hoge Kempen, dat ook van onderuit is opgeborend, is men, in samspraak met de gemeenten, ook altijd uitgegaan van de bestaande natuur. Men heeft daar altijd bestaande enclaves in beeld gebracht om te tonen waar de conflicten zaten. Dan werden die twee projecten samengevoegd. Men heeft er altijd over gewaakt dat er ofwel een enclave is, ofwel dat er geen impact zou zijn. Dat was volgens Lode Ceyssens altijd heel zuiver. Maar hij leest vandaag in het jury-rapport dat men vraagt om bijkomende zones te integreren. Daar loopt het volgens hem mis. Dan wordt de lat opeens van bovenaf gelegd.

Hendrik Vandamme beantwoordt vragen over de impact op landbouw. Bruno Tobback zei dat het niet goed maar ook niet slecht was. In de Nationale Parken waar men natuurtipe 3 maar meestal natuurtipe 4 nastreeft, wordt de landbouw uitgerangeerd wegens de vooropgestelde doelstellingen en de natuurwaarden die moeten worden gehaald. Die moeten om de zes jaar worden geëvalueerd en gerapporteerd. Op 24 jaar moeten die doelstellingen voor minimaal 75 procent worden gehaald. Dat heeft een impact op wie in of vlak bij zo'n gebied zit, aldus Hendrik Vandamme.

De juristen hebben een paar keer verwezen naar de onrechtstreekse impact op landbouw. Het gaat volgens Hendrik Vandamme ook over het vergunningenbeleid van de toekomst. Nu al hebben een aantal zware dossiers impact op de vergunningverlening. Dat versterkt een zeer grote terughoudendheid. Lode Ceyssens verwees al naar de landbouwimpactstudies. Maar die zijn er niet, volgens Hendrik Vandamme. De snelheid van het proces maakt het voor de administratie nagenoeg onmogelijk om dat werk te doen. Ook in de VLM is er niet genoeg mankracht en tijd om dat te bolwerken. De timing is een probleem.

Inez De Coninck vroeg naar de participatie van het ABS in de parkbureaus. Het ABS is betrokken bij een aantal gesprekken over Landschapsparken en over het Nationaal Park Scheldevallei. Maar de mensen die daar aan tafel zitten geven het signaal dat men voorbijgaat aan de verzuchtingen van de landbouw, ook vanwege de grote onduidelijkheid over de impact van de Nationale Parken op de landbouw, niet alleen vandaag maar ook op lange termijn.

Het Sigmaplan is inderdaad beslist beleid. Als er wordt uitgebreid, zal daar vooral agrarisch gebied worden aangesneden, zegt Hendrik Vandamme. Dat gebied zal veranderen van bestemming. Dat heeft impact in de vorm van beperkingen voor land- en tuinbouw. Daarom zal het ABS de voorstellen voor de Nationale Parken niet steunen.

Wat betreft de Landschapsparken participeert het ABS aan de gesprekken over de Vlaamse Ardennen, het Zwin en het Landschapspark Boerenland Pajottenland. Maar ook daar vangt het ABS dezelfde signalen op van de andere deelnemers. Het ABS vraagt zich al twee jaar af wat er mis is aan regionale landschappen om gebiedscoalities eventueel te versterken.

Het ABS stelt ook het uitblijven vast van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Dat had er volgens Hendrik Vandamme al lang moeten zijn. Hij ziet dat de provincies nu ook ruimtelijke visies beginnen te ontwikkelen. Die worden openbaar onderzocht en zijn ook niet vrijblijvend voor de landbouw. De leden van het ABS vragen om daar zeer terughoudend mee om te gaan.

Hendrik Vandamme stelt dat als er wordt ingegrepen in agrarisch gebied en als er rechtstreeks of onrechtstreeks beperkingen worden opgelegd aan de land- en tuinbouwers, dat men van een landbouworganisatie niet kan worden verwacht dat zij die projecten zomaar goedkeurt. Dat belet niet dat individuele landbouwers die in de gewijzigde omstandigheden kunnen en mogen voortdoen het gesprek zullen moeten aangaan. Maar dat is volgens de spreker niet evident. Niet iedereen wil verbreden of veranderen. Dat is vandaag trouwens ook mogelijk zonder de overdruk van de Nationale Parken of de Landschapsparken.

Als iemand, ondanks de gewijzigde omstandigheden, beslist om in zo'n gebied als land- of tuinbouwer voort te doen, wie zal dan die omslag begeleiden? Wie zal die land- of tuinbouwer in de praktijk op het terrein ondersteunen, eventueel ook financieel? Een landbouwbedrijf, dat uiteraard ook op financiën draait, gaat vaak extern de middelen zoeken. De kredietinstelling die meegaat in de planning vraagt voorafgaand aan het toekennen van het krediet naar de terugbetalingscapaciteit. Wordt er in de bedrijfsvoering ingegrepen omwille van gewijzigde regelgeving? Dan zal die kredietverlener misschien ook wel vragen om in de toekomst in een bepaalde regio de landbouwers te helpen bij het ontwikkelen van activiteiten.

Al die zaken zijn niet zo vrijblijvend, besluit Hendrik Vandamme. Het ABS staat voor zijn leden die actief zijn in zo'n gebied. De overheid kan niet verwachten dat het ABS daar blindelings in meegaat.

5. Antwoorden door Matthias Strubbe en Filip De Preter

Matthias Strubbe gaat in op de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen, wat hij een belangrijk punt noemt. Dat is een algemene problematiek die ook bij mobiliteitsplannen en ruimtelijke beleidsplannen speelt. Hij noemt ze het mijnenveld van het omgevingsrecht, omdat ze te pas en te onpas worden toegepast, al dan niet wettig.

Wat de verwijzing naar de zaak in Rijkervorsel betreft: als een beleidsvisie verder gaat dan toegelaten, door bijvoorbeeld een gebied te gaan ordenen en de facto stedenbouwkundige voorschriften te gaan opleggen, dan is dat geen beleidsvisie meer, en dan is dat onwettig. Er is pas sprake van een beleidsvisie en een beleidsmatig gewenste ontwikkeling als men die niet kan aanvechten voor de Raad van State omdat het geen rechtshandeling is met rechtstreekse gevolgen voor derden. Zodra men het kan aanvechten is dat al een slecht teken, want dat wil zeggen dat het geen beleidsvisie meer is.

Het gaat hier om iets heel specifiek, dat geval per geval moet worden bekeken. Zo heeft de stad Gent een volledig beleidskader ontwikkeld rond vakantiewoningen. Er worden daarom heel wat omvormingen naar vakantiewoningen geweigerd vanwege de strijdigheid met hun beleidsvisie, die heel goed onderbouwd is. Het gaat dan onder meer over sociale cohesie en over de ruimtelijke draagkracht van het gebied. Maar een aantal weigeringsbeslissingen die zijn aangevochten voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen zijn allemaal vernietigd door de Raad, omdat hij zegt dat ze niet goed werden toegepast. Men verwijst immers louter naar een visie zonder een concrete beoordeling te maken van de goede ruimtelijke ordening in de omgeving.

De sprekers hebben de problematiek van de beleidsmatig ongewenste ontwikkelingen opgenomen in de presentatie omdat er gevraagd werd naar eventuele

rechtsgevolgen. Er is het masterplan en er zijn de operationele plannen. Dat zijn beleidsdocumenten die een aantal doelstellingen bevatten, en die aangeven hoe die doelstellingen gerealiseerd moeten worden. De operationele plannen geven dan weer aan hoe de plannen financieel worden uitgevoerd en binnen welk tijdsbestek. Dat zijn beleidsdocumenten, maar geen 'kaderstellende' beleidsdocumenten. Iets wordt als kaderstellend beschouwd als het rechtstreekse toetsingsgrond vormt voor vergunningen. Een beleidsvisie kan geen stedenbouwkundige voorschriften inhouden, dus het is niet kaderstellend. Men valt dan ook niet onder de toepassing van de plan-MER-richtlijn, dus men zit daar niet met de inspraakmogelijkheden die vereist zijn vanuit de plan-MER-richtlijn of andere zaken. Maar het blijven beleidsvisies, die ook aan het Verdrag van Aarhus onderworpen zijn. Het Verdrag van Aarhus vereist wel een bepaalde inspraak, ook op het vlak van beleid. Maar het blijven beleidsvisies, en die kunnen worden toegepast door een bestuur, voor zover die ook voldoende kenbaar zijn gemaakt aan het publiek, aldus nog Matthias Strubbe.

De erkenning van Vlaamse Parken wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De goedkeuring van de masterplannen gebeurt samen met de erkenning. Hij gaat ervan uit dat die masterplannen dan ook ergens raadpleegbaar zullen zijn. Als dat niet zo is, dan kan men die ook niet zomaar gaan toepassen. Zijn ze wel raadpleegbaar, dan kunnen ze wel worden toegepast binnen een bepaalde context, als dat bijvoorbeeld relevant is voor de functionele inpasbaarheid van een bepaalde inplanting, gelet op de specifieke kenmerken van het gebied en de uitspraken die worden gedaan in het masterplan. Op basis van de volledige beoordeling die gevormd wordt, kan dat al of niet een bepaalde impact hebben.

Wat de feitelijke natuurwaarden betreft: dat staat ook los van dit ontwerp van decreet op zich. Via natuurbeheerplannen worden er ook feitelijke natuurwaarden gecreëerd. Als men niets doet worden er ook feitelijke natuurwaarden gecreëerd. Er zijn heel wat industriegebieden die door jaren niets te doen ook met die natuurwaarden zitten. Men moet rekening houden met de aanwezige natuur en maatregelen nemen op het vlak van soortenbescherming, en ervoor zorgen dat men geen betekenisvolle verstoring veroorzaakt of nesten vernielt.

Hetzelfde geldt voor de natuurtoets, aldus Matthias Strubbe. Die speelt overal, maar die maakt een bestemming daarom nog niet onmogelijk. Als men iets wil inplanten, dan valt dat zelfs niet binnen de natuurtoets. De natuurtoets gaat over de vraag of er op een andere manier kan worden ingericht of geëxploiteerd, zodat de meest kwalitatieve elementen van natuur niet worden geschaad. Dat is heel casuïstisch en feitelijk te bekijken. Er werd gevraagd welke gevolgen er zijn. Het spreekt voor zich dat, als men hogere natuurwaarden beoogt, dat ook een zekere rol zal spelen en dat de natuurregeling meer naar de voorgrond zal treden.

Wat de gemeentelijke autonomie betreft: als een individuele eigenaar daarin wil instappen, dan is het aan het parkbureau om rekening te houden met dat gemeentelijk beleid. Men moet rekening houden met de manier waarop dat gebeurt. Hoe men daar in de feiten mee omgaat, dat is aan het parkbureau. Als de gemeente op zijn beurt dat gebied wil herbestemmen door een nieuw RUP, zal de gemeente ook rekening moeten houden met de aanwezigheid van het masterplan. Op zich verhindert dat niet dat de gemeente haar bevoegdheden ten volle kan en blijft benutten.

Wat de inspraak betreft: volgens Matthias Strubbe is het Verdrag van Aarhus ook van toepassing op beleid in het algemeen, dus dat is ruimer dan plannen en programma's die kaderstellend zijn. Het Verdrag van Aarhus is ook van toepassing op beleid. Op decretaal niveau zal dus moeten worden voorzien dat de nodige waarborgen worden geboden om te voldoen aan artikel 7 van het Verdrag van Aarhus.

Filip De Preter gaat in op de vraag of het gelijkheidsbeginsel niet geschonden is doordat de procedure al gevoerd is voordat het decreet er is. Tijdens de vergadering werd gezegd dat een parkbureau, een erkenning als Nationaal Park, nogal gewild is. Het is iets waar voordelen aan verbonden zijn. Hij denkt daarom dat een aantal stakeholders mogelijk niet hebben deelgenomen aan de doorgevoerde procedure omdat er nog geen decretaal kader was. Als die betrokkenen op dit ogenblik volledig uitgesloten worden, dan zijn die anders behandeld dan degenen die zich wel hebben ingeschreven. Is er daarvoor een verantwoording? Het klopt dat de ene groep zich kandidaat stelde, maar de anderen wisten niet waarvoor ze zich kandidaat stelden en kunnen terecht afgeschrikt zijn door het ontbreken van een decretaal kader. De spreker denkt bijgevolg dat daar wel sprake kan zijn van discriminatie en dat er een ernstig probleem kan zijn. Als daar discussies over zijn, dan zal de beslissing daarover niet in dit parlement genomen worden, maar het risico is zeker aanwezig.

Er werd in de vergadering gezegd dat men ervan uitgaat dat iedereen die geïnteresseerd was zich kandidaat heeft gesteld. Misschien moet er dan achteraf in een regulariserende procedure voorzien worden om te kijken of er nog kandidaturen zijn, dan kan dat uitgesloten worden. In de huidige situatie kan men niet in algemeenheid concluderen dat iedereen die geïnteresseerd was zich kandidaat gesteld heeft.

In verband met de gebiedscoalitie werd terecht de opmerking gemaakt dat men begint met een gebiedscoalitie en dan overgaat naar een parkbureau. Zo leest *Filip De Preter* ook het ontwerp van decreet. De gebiedscoalitie is niet noodzakelijk een rechtspersoon. Het is een contractueel samenwerkingsverband, waarbij wordt afgesproken wat men wil. Daarbij kunnen delegaties worden voorzien. In het reglement van de kandidaturen is er één gemandateerde, die blijkbaar alles moet trekken, die het aanspreekpunt is, en die degene is aan wie de subsidies worden toegekend. Die persoon gaat dus akkoord namens alle anderen. De verhouding tussen de deelnemers in de coalitie en de gemandateerde is puur op basis van de overeenkomst. Dat kan gezien worden als goed, als bottom-up, of misschien als toch wat te vrijblijvend. Wie er instapt doet dat misschien niet met voldoende visie. Als men op een bepaald ogenblik niet meer achter alle gemaakte keuzes kan staan moet de deelname misschien herbekeken kunnen worden.

Het is trouwens gemakkelijker om ergens in te stappen als men weet dat men er ook kan uitstappen. Er zijn misschien mensen die beslissen niet in te stappen, omdat ze de indruk hebben dat ze niet meer kunnen uitstappen als het hen niet meer interesseert, of als ze niet meer achter de genomen beslissingen staan.

Het kan dus zijn dat voor die gebiedscoalities een kader moet worden gemaakt, om bepaalde minimale zaken te regelen of minstens om de kandidaten uit te nodigen om daarover zelf afspraken te maken. Dat is een idee dat de spreker wil meegeven. Het zou in de uitvoeringsbesluiten geregeld kunnen worden. In het ontwerp van uitvoeringsbesluit staat dat er een samenwerkingsovereenkomst bijgevoegd moet worden. Het parlement zou perfect kunnen zeggen welke zaken daar minstens moeten instaan. Als daaraan gedacht wordt dan is dat een extra garantie voor het langdurig en duurzaam samenwerken van partijen. Dan heeft men eraan gedacht wat te doen als het fout loopt, of als er geen overeenstemming meer is, en kan men daar een oplossing voor vinden.

Een parkbureau heeft rechtspersoonlijkheid, en *Steven Coenegrachts* heeft gevraagd of dat nodig is. Als dat parkbureau bepaalde opdrachten gaat uitvoeren, contracten zal aangaan, of eventueel personeel gaat tewerkstellen, dan lijkt het wel logisch dat het een juridische entiteit is. Een bepaalde juridische entiteit zal die engagementen aangaan. Of dat een aparte juridische entiteit is, dat zal een politieke keuze zijn, maar er zal een entiteit moeten zijn. Ofwel ligt die bij een andere

bestaande rechtspersoon, die dan gemandateerd zal zijn door de andere personen van het samenwerkingsverband, ofwel wordt er een nieuwe voor opgericht, maar het is een van de twee.

De vraag werd gesteld of die entiteit zou kunnen onteigenen. Volgens Filip De Preter is dat niet het geval. Maar in de gebiedscoalitie zullen allicht andere overheden zitten die dat mogelijkwijze wel kunnen en die daar een grondslag voor zouden kunnen vinden.

De vraag over uitstappen werd al beantwoord: de spreker acht het wenselijk dat in een uitstapmogelijkheid wordt voorzien.

Hij komt nog terug op het artikel over het "op zich geen rechtsgevolgen met zich meebrengen". Hij denkt dat de vrees bij heel veel mensen zit in de term 'op zich'. Ruimtelijke structuurplannen brengen 'op zich' ook geen gevolgen met zich mee. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor een aanduiding zoals 'beschermde erfgoed'. Dat zijn allemaal decretale bepalingen die op een bepaald ogenblik zeggen: dit voegt eigenlijk niet heel veel toe aan wat bestaat en gaat niets onderuithalen van de rechten die u hebt. In de praktijk blijkt dat niet altijd zo te verlopen omdat het, samen met andere zaken, wel degelijk een impact heeft. Een masterplan voor een Vlaams Park zou bijvoorbeeld kunnen zeggen: wij wensen dat er van punt A naar punt B een fietspad komt over het domein van de heer of mevrouw C, zonder dat die daarmee akkoord is. Maar inderdaad, zonder dat die persoon daarmee akkoord gaat zal dat fietspad er niet komen. Het idee van dat fietspad, dat tot stand gekomen is zonder dat die persoon daarover iets te zeggen heeft gehad – want hij heeft geen inspraak gehad in het kader van een openbaar onderzoek over het masterplan – kan wel degelijk impact hebben wanneer er vergunningen worden aangevraagd voor de eigendom van de heer C. Het gebruik van 'op zich' is dus een gemakkelijksoplossing. Wanneer men mensen wil geruststellen dat het een puur coöperatief stelsel is dat alleen maar gericht is op samenwerking, dan kan er aan de formulering van dat artikel nog heel wat verbeterd worden om de mensen inderdaad gerust te stellen.

Er was ook een vraag rond de gemeentelijke autonomie, die daarin veel strikter geformuleerd is. Voor de particuliere eigenaars staat er dat de erkenning 'op zich' geen rechtsgevolgen heeft, maar voor de gemeenten staat er dat het nooit afbreuk mag doen aan de gemeentelijke autonomie of de gemeentelijke bevoegdheden. Dat impliceert dus inderdaad dat, als een gemeente een vergunning moet afleveren voor een bepaald project, de gemeente die vergunning perfect kan weigeren, ook al kadert dat niet in haar masterplan. Als zij advies moet afleveren in het kader van een vergunningsaanvraag, en hetzelfde voor wat betreft een RUP, dan zijn dat allemaal bevoegdheden die zij heeft en waaraan het masterplan geen afbreuk kan doen. De vraag kan dan rijzen of, als een gemeente in een parkbureau zit of daar vertegenwoordigd is en ingestemd heeft met een masterplan, maar het plan niet gaat uitvoeren – het kan zijn dat er ondertussen een coalitiewisseling gebeurd is – en niet meer meewerkt, die gemeente dan nog in dat parkbureau kan blijven zitten? Kan men die eruit halen? Daarin is allemaal niet voorzien.

Er was de opmerking dat, als een gemeente niet meer wenst mee te doen, ze geniet van de vruchten van de samenwerking maar niet meer bijdraagt tot de lasten. Als een gemeente er eenmaal in zit en ze wil erin blijven zitten als een soort paard van Troje, dan is er in het ontwerp van decreet niet in voorzien dat men ze eruit kan halen. Als men daarin wil voorzien, dat moet men dat inschrijven.

6. Antwoorden door Steven Verbanck

Steven Verbanck noteerde de vraag wat er gebeurt als een gemeente in de gebiedscoalitie zit maar dan afvalt of niet meedoet aan het parkbureau: wat betekent dat dan voor de contouren van dat park op haar grondgebied? Een koppig antwoord is volgens Steven Verbanck mogelijk: de gemeente moet daarover kunnen beslissen, want het tweede lid van artikel 8 zegt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gemeentelijke autonomie en dat er rekening wordt gehouden met het gemeentelijke beleid. Maar Steven Verbanck hoopt dat het achter de rug van de gemeente toch nog opnemen van gebieden in die gemeente binnen de contouren een hypothetische mogelijkheid blijft. Er is op veel plekken van onderuit een consensus gegroeid. Dertien groepen hebben zich vrijwillig, van onderuit, kandidaat gesteld. In veel van die groepen was er al een gezamenlijke werking. Het zou jammer zijn als dat nu zou stropen wanneer gemeenten het gevoel krijgen dat hun deelname er weinig toe zou doen, besluit Steven Verbanck.

7. Antwoorden door Steven Betz

Steven Betz beantwoordt de vraag waarom hij het in zijn presentatie meer over bedreigingen had dan over troeven. Voka is niet a priori gekant tegen het initiatief. Maar Steven Betz heeft wel gemerkt dat er zowat overal vooral weerstand is. Hij wilde op de rem staan. Er lopen allerlei processen en erkenningen, er zijn het ontwerp van decreet en het uitvoeringsbesluit, maar er is geen draagvlak. Enkele cruciale actoren, die lokaal actief zijn, zijn tegen en ze zijn eigenlijk ook niet betrokken geweest. Pas zeer recent wordt Voka gecontacteerd door de trekkende krachten van lokale gebiedscoalities. Steven Betz wil niet zeggen dat er geen potenties zijn, maar het proces heeft volgens hem door een gebrek aan participatie een paar kansen gemist. Daardoor is er vandaag in die dossiers geen draagvlak.

8. Aanvullende vragen en antwoorden

Tinne Rombouts stelt vast dat er met artikel 8 wordt geschermd om te stellen dat dat voor de nodige zekerheden zorgt. Zij heeft daar wel een paar vragen bij.

Artikel 8 stelt dat er bescherming is binnen de Vlaamse Parken. Is dat een beleidsmatig gewenste ontwikkeling? Dat is de enige terminologie die gekend is binnen de VCRO, die stelt dat de beleidsmatig gewenste ontwikkeling een van de toetsen is. Het is niet omdat een beleidsmatig gewenste ontwikkeling bijvoorbeeld een industriegebied vraagt op die terreinen, dat men op basis daarvan een vergunning kan verlenen. Er moet eerst een RUP zijn. Maar als de gemeente op dat terrein bijvoorbeeld toerisme en recreatie wil in plaats van industrie, is dat wel degelijk een aftoetsingsinstrument en zal dat niet meer kunnen worden gerealiseerd. Het is omdat het masterplan wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering, dat dat een beleidsmatig gewenste ontwikkeling is. De definitie van 'kaderstellend' staat niet in de VCRO. Het is een toetsing, die sturend is op dat vlak. Dat is niet waar een beleidsmatig gewenste ontwikkeling voor dient, maar het is toch wel een toetsing, besluit Tinne Rombouts.

Het gaat volgens haar niet alleen over ruimtelijke ordening maar ook over natuurdoelstellingen. Ook daarvoor wordt een beleidsvisie vastgelegd in de masterplannen. Die kunnen met andere woorden worden vertaald naar de vergunningverleningen. De verscherpte natuurtoets wordt van toepassing. Mocht dat niet zo zijn, vraagt Tinne Rombouts wat het parkbureau dan moet doen. Het parkbureau heeft als opdracht om het door de Vlaamse Regering goedgekeurde masterplan uit te voeren op het terrein. Want als dat document niet wordt vertaald op het terrein, dan mag het parkbureau daar toch niets mee doen? Klopt die redenering?

Artikel 8 heeft het volgens Tinne Rombouts over de impact binnen het Vlaams Park, maar het zegt niets over de bescherming daarbuiten. Hoe wordt dan omgegaan met het bedrijf dat er net buiten ligt? Moet dat in de vergunningverlening op een andere manier worden bekeken? Hoe wordt met die nabijheid rekening gehouden?

Matthias Strubbe stelt vast dat beleidsmatig gewenste ontwikkelingen iets heel bizars zijn. Masterplannen kunnen worden aangewend als beleidsmatig gewenste ontwikkeling. Maar het voorbeeld van het industriegebied waar geen industrie meer bij mag komen is geen beleidsmatig gewenste ontwikkeling. Dat is een visie, maar wel met een stedenbouwkundig voorschrift. Een juister voorbeeld is dat van het woongebied met verschillende functies, waarbij een beleidsvisie zegt dat daar geen detailhandel mag zijn. Of neem het voorbeeld van iets wat onmogelijk wordt gemaakt. Een bestuur zou dan kunnen vaststellen dat die aanvraag in strijd is met de beleidsvisie. Het zou bijvoorbeeld geen goede ruimtelijke ordening zijn omdat het toekomstige ontwikkelingen, geconcretiseerd in de beleidsvisie, hypothekeert. Maar dat hangt altijd af van heel concrete omstandigheden. Het kan niet de bedoeling zijn dat het managementplan zegt dat er geen landbouw of industrie meer kan zijn. Dat is geen beleidsvisie, maar dan wordt er geordend buiten de regelgeving over ruimtelijke ordening om. En dat is onwettig, aldus Matthias Strubbe. Daarom werd de beleidsvisie voor Rijkevorschel onwettig verklaard door de Raad voor Vergunningsbetwistingen: omdat men specifiek iets aan de ordening van een gebied ging doen. Dat kan niet via beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Ze kunnen wel doorwerken in het vergunningenbeleid, maar dan binnen de volledige beoordelingen van de ruimtelijke ordening en dus rekening houdend met de bestaande toestand en alle andere elementen en criteria die daar spelen.

Filip De Preter denkt dat het vooral in de formulering zit. Er is een vrij grote consensus over wat het niet moet zijn. Maar er is ongerustheid dat het ruimer zal zijn dan het is geformuleerd. Het is niet de eerste gebiedsvisie die wordt afgebakend door Vlaanderen. Er zijn een enorm aantal territoriale afbakeningen. Die werken de facto allemaal op een of andere manier door naar vergunningverleningen. Als men wil dat dat een masterplan niet meer is dan een reeks acties die volledig op basis van vrijwilligheid worden uitgevoerd, vraagt Filip De Preter zich af waarom men dat dan niet zo in het ontwerp van decreet zou zetten.

De *voorzitter* bedankt alle sprekers voor hun aanwezigheid, tijd en input. Zij benadrukt dat die input voor de parlementsleden van zeer groot belang is en sluit de hoorzitting af.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Mieke SCHAUVLIEGE
Tinne ROMBOUTS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABS	Algemeen Boerensyndicaat
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
BGO	beleidsmatig gewenste ontwikkeling
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
FSC	Forest Stewardship Council
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IUCN	International Union for Conservation of Nature
MER	milieueffectrapport
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
plan-MER	plan-milieueffectrapport
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed
SBZ	speciale beschermingszone
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten